

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Číslo poverenia: 1317/01
Zo dňa: 04.05.2015

Počet výtlačkov: 2
Výtlačok číslo: 1
Počet strán: 36
Počet príloh: 0

PROTOKOL

**o výsledku kontroly
plnenia úloh Slovenskej republiky pri zabezpečovaní úspor energií**

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Bratislava, august 2015

Zhrnutie

Kontrola vykonaná na Ministerstve hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „MH SR“) bola súčasťou kontrolnej akcie zameranej na plnenie úloh SR pri zabezpečovaní úspor energií. Do plánu kontrolnej činnosti Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky (ďalej len „NKÚ SR“) na rok 2015 bola zaradená na základe zapojenia NKÚ SR do projektu úspory energií pracovnej skupiny INTOSAI pre kontrolu životného prostredia. Predmetom kontroly bolo plnenie úloh SR pri zabezpečovaní úspor energií vyplývajúcich z medzinárodných dohôd a legislatívy Európskej únie a plnenie programov zameraných na úspory energií. Cieľom kontroly bolo posúdiť opodstatnenosť prijatých opatrení v SR pri zabezpečovaní dlhodobého cieľa Európskej únie do roku 2020, a to zníženie primárnej spotreby energie o 20 %.

Vládou SR bola prijatá Koncepcia energetickej efektívnosti SR, ktorá definovala celkový národný indikatívny cieľ úspor energie pre obdobie rokov 2008 - 2016 vo výške 9 % hodnoty priemernej konečnej energetickej spotreby z rokov 2001 - 2005, t. j. 37 215 terrajoulov. Koncepcia energetickej efektívnosti SR je realizovaná najmä prostredníctvom trojročných akčných plánov energetickej efektívnosti.

Kontrolou NKÚ SR bolo zistené, že všetky smernice Európskeho parlamentu a Rady, súvisiace s energetickou efektívnosťou a úsporami energie boli implementované do právneho poriadku SR. V niektorých prípadoch však bolo zistené nedodržanie povinnosti SR týkajúce sa termínov vyplývajúcich zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti (ďalej len „smernica o energetickej efektívnosti“), a to v prípade:

- neuvedenia do účinnosti zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti do 05.06.2014 (zákon nadobudol účinnosť dňa 01.12.2014),
- nepredloženia akčného plánu energetickej efektívnosti na roky 2014 - 2016 s výhľadom do roku 2020 Európskej komisii do 30.04.2014 (akčný plán bol predložený 11.07.2014),
- nepredloženia stratégie mobilizácie investícií do obnovy vnútroštátneho fondu obytných a nebytových budov Európskej komisii do 30.04.2014 (preložená 14.07.2014).

Odloženie termínov odôvodnilo MH SR potrebou dostatočného časového priestoru pre nastavenie systémového rámca pre nové povinnosti vyplývajúce zo smernice o energetickej efektívnosti a zabezpečenia súladu tohto nového rámca so smernicou a s existujúcimi legislatívnymi predpismi a technickými normami. Akceptácia odloženia termínov vládou SR a Európskou komisiou bola zo strany MH SR doložená a preukázaná príslušnými dokladmi.

Kontrolou bolo tiež zistené nedodržanie povinnosti SR v zmysle článku 5, ods. 6 smernice o energetickej efektívnosti, a to zabezpečiť každoročnú obnovu vo výške 3 % z celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov, ktoré vlastní a využívajú ústredné orgány štátnej správy (stanovený cieľ bol v roku 2014 splnený len na 45 %).

Na základe výsledkov kontroly NKÚ SR konštatuje, že boli taktiež zistené viaceré problémy a riziká súvisiace s plnením úloh SR pri plnení cieľa energetickej efektívnosti a opatrení na dosiahnutie cieľa úspor energie stanovených v strategických dokumentoch SR.

V oblasti energetickej efektívnosti sa prejavujú viaceré riziká z dôvodu nedostatočných zdrojov na financovanie opatrení energetickej efektívnosti:

- zdroje financovania sú roztrieštené a z pohľadu úspor energie nekoordinované. Doteraz nebol vytvorený systémový mechanizmus podpory energetickej efektívnosti, ktorý by spájal jednotlivé existujúce podporné mechanizmy a zahrnul aj nové. Na dosahovanie cieľov úspor energie SR by sa mali systémovo využívať zdroje z výnosov z obchodovania s emisnými kvótami a z výnosov zo spotrebnej dane z elektriny, uhlia a zemného plynu. Hoci boli požadované zdroje v rámci Programu energetickej efektívnosti na pokrytie oblastí mimo oprávnenosti v rámci Európskych štrukturálnych a investičných fondov 2014 - 2020, skutočne vyčlenené prostriedky nezodpovedajú požiadavke a sú nedostatočné.
- Zdroje financovania povinnej obnovy budov ústredných orgánov štátnej správy v rokoch 2014 - 2020 sú nedostatočné, a tým je ohrozené plnenie cieľa úspor energie budov ústredných orgánov štátnej správy. Z prostriedkov Európskej únie je možné financovať iba časť budov, a to tých so sídlom mimo bratislavského samosprávneho kraja. Ak sa nepodari zabezpečiť zdroj financovania, obnova týchto budov bude musieť byť financovaná z rozpočtových kapitol jednotlivých rezortov.
- Nízke čerpanie štrukturálnych fondov - často aj z dôvodu vysokej administratívnej záťaže.

Ohľadom smernice o energetickej efektívnosti je potrebné uviesť, že zo strany Európskej komisie chýbajú usmernenia a metodiky pre určité výpočty. Termíny vyplývajúce zo smernice o energetickej efektívnosti neboli stanovené realisticky, a to najmä s ohľadom na rozsah potrieb transpozície, prípravy a súčasných kapacít MH SR v oblasti energetickej efektívnosti.

Monitorovanie a vyhodnocovanie opatrení energetickej efektívnosti z hľadiska úspor energie a vynaložených zdrojov si vyžaduje odborníkov v oblasti energetiky alebo energetickej efektívnosti s viacročnou praxou v tejto oblasti. Avšak pokrytie týchto potrieb v súčasnosti nie je dostatočné na zabezpečenie kvalitných vstupných údajov. Narastajúce požiadavky vyplývajúce zo záväzkov Európskej únie si vyžadujú náležitú pozornosť zo strany všetkých rezortov. Preto je potrebné prehodnotiť priority pri obsadzovaní existujúcich alebo vytváraní nových pracovných miest pre vykonávanie činností v oblasti energetickej efektívnosti v rámci každého ústredného orgánu štátnej správy, ako aj v rámci verejnej správy ako takej.

Z hľadiska vyhodnocovania opatrení energetickej efektívnosti a plnenia cieľov energetickej efektívnosti spôsobuje problémy to, že spôsob vykazovania úspor energie je komplikovaný, pretože indikátory úspor energie neboli vždy povinnými ukazovateľmi a nie sú k dispozícii ani dostatočné informácie, z ktorých možno úsporu energie vyčíslieť.

Existujú výrazné odchýlky v nákladovosti opatrení medzi jednotlivými sektormi, čo je dané špecifickosťou opatrení energetickej efektívnosti v danom sektore. Verejné zdroje by mali byť komplementárne k financovaniu energetickej efektívnosti súkromnými zdrojmi a podporovať najmä tie aktivity, ktoré nie sú atraktívne pre finančný sektor, avšak sú nevyhnutné pre zlepšovanie energetickej efektívnosti na národnej úrovni, resp. vytvárať prostredie na zvýšenie ich atraktivity pre súkromný sektor.

MH SR nemá gestorstvo pre žiadny operačný program v programovom období 2014 - 2020, a doteraz ani v iných podporných mechanizmoch zameraných na energetickú efektívnosť. MH SR preto nebude mať priamy vplyv na identifikáciu projektov, ktoré by mali byť z hľadiska úspor energie a efektívneho vynaloženia verejných zdrojov financované prioritne.

Taktiež existujú riziká ohľadom prekladateľstva európskej legislatívy, pretože tu neexistuje systém kontroly prekladov pred ich schválením. S nadobudnutím účinnosti Lisabonskej zmluvy bol zavedený systém tzv. delegovaných nariadení Komisie, ktoré vydáva priamo Komisia a Rada ich iba formálne schvaľuje. Delegované nariadenie je priamo aplikovateľné, t. j. sa stáva integrálnou súčasťou slovenskej legislatívy. Ak sa v procese ich schvaľovania nájde chyba v preklade, je potrebné delegované nariadenie schváliť a vydať v úradnom vestníku Európskej únie aj s chybou a až následne vydať opravu.

Z vyhodnotenia opatrení energetickej efektívnosti vyplýva, že plnenie cieľov úspor energie je v súčasnosti iba čiastočné. Poukazuje to na potrebu vytvorenia komplexného systému finančných mechanizmov zameraných na zlepšenie energetickej efektívnosti v SR. Ak sa zriadenie takéhoto systému bude oddŕaťovať, plnenie sprísnených cieľov úspor na základe smernice o energetickej efektívnosti, a tým plnenie záväzkov SR voči Európskej únii v oblasti energetickej efektívnosti bude ohrozené.

Záverom možno konštatovať, že v budúcnosti bude potrebné naďalej a aktívnejšie presadzovať využívanie existujúcich ako aj nových finančných mechanizmov na dosahovanie čo najvyšších možných úspor energie. Preto bude potrebné dosiahnuť efektívnejšie využívanie verejných zdrojov, vrátane zapojenia súkromných zdrojov, naviazanie výšky poskytovanej podpory na úroveň dosiahnutej úspory energie, zjednodušenie administratívnych procesov a účelové využitie relevantných verejných zdrojov priamo pre oblasť energetickej efektívnosti (napr. z výnosov z predaja emisií skleníkových plynov a spotrebných daní z elektriny, uhlia a zemného plynu, výnosov pokút uložených Slovenskou obchodnou inšpekciou a podobne). To všetko napokon môže prispieť nielen k plneniu záväzkov SR v oblasti energetickej efektívnosti, ale aj k zníženiu energetickej závislosti SR, zníženiu miery energetickej chudoby, zníženiu verejných výdavkov, ako aj zvýšeniu konkurencieschopnosti, produktivity a zamestnanosti v Slovenskej republike.

**Protokol
o výsledku kontroly**

Podľa poverenia predsedu NKÚ SR č. 1317/01 zo dňa 04.05.2015 vykonali:

Ing. Vladimír Daniš, vedúci kontrolnej skupiny,
Ing. Ľubomír Húška, člen kontrolnej skupiny,
Ing. Ivana Kozubíková, členka kontrolnej skupiny,

kontrolu plnenia úloh Slovenskej republiky pri zabezpečovaní úspor energií, ktorej účelom bolo preveriť plnenie úloh SR pri zabezpečovaní úspor energií vrátane zhodnotenia dosiahnutých výsledkov v porovnaní so stanovenými cieľmi a použitými prostriedkami.

Kontrola bola vykonaná v čase od 05.05.2015 do 14.08.2015 na Ministerstve hospodárstva Slovenskej republiky, Mierová 19, 827 15 Bratislava, IČO 00686832, za kontrolované obdobie rokov 2012 až 2014 a v prípade vecných súvislostí aj obdobia predchádzajúce a nadväzujúce.

Predmetom kontroly bolo plnenie úloh SR pri zabezpečovaní úspor energií vyplývajúcich z medzinárodných dohôd a legislatívy Európskej únie (ďalej len „EÚ“) a plnenie programov zameraných na úspory energií vo vybraných subjektoch. Cieľom kontroly bolo posúdiť opodstatnenosť prijatých opatrení v SR pri zabezpečovaní dlhodobého cieľa do roku 2020, ktorým je zníženie primárnej spotreby energie o 20 %.

Počas výkonu kontroly bolo zistené:

1. Všeobecná časť

Charakteristika kontrolovaného subjektu z hľadiska jeho postavenia a pôsobnosti v oblasti zameranej na úspory energie.

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky sa podieľa na tvorbe jednotnej štátnej politiky SR, vykonáva v rozsahu svojej pôsobnosti štátnu správu a plní ďalšie úlohy ustanovené v zákonoch a iných všeobecne záväzných právnych predpisoch. V rozsahu vymedzenej pôsobnosti zabezpečuje aj úlohy súvisiace s dojednávaním medzinárodných zmlúv, s rozvojom medzištátnych stykov a medzinárodnej spolupráce vrátane úloh, ktoré pre SR vyplývajú z medzinárodných zmlúv, ako aj z jej členstva v medzinárodných organizáciách.

MH SR je ústredným orgánom štátnej správy aj pre energetiku a energetickú efektívnosť. V zmysle zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o energetickej efektívnosti“), MH SR:

- vypracúva v spolupráci s ústrednými orgánmi štátnej správy koncepciu energetickej efektívnosti,
- vyhodnocuje plnenie cieľov koncepcie a predkladá vláde SR návrhy na jej zmenu a doplnenie,
- vypracúva raz za tri roky akčný plán energetickej efektívnosti v rozsahu podľa osobitného predpisu a predkladá ho do 30. apríla príslušného kalendárneho roka Európskej komisii (ďalej len „Komisia“),

- vypracúva raz ročne správu o pokroku pri dosahovaní národného cieľa energetickej efektívnosti a predkladá ju do 30. apríla príslušného kalendárneho roka Komisii.

MH SR raz ročne:

- hodnotí plnenie národného cieľa, podľa potreby upravuje národný cieľ a informuje o jeho úprave Komisiu v správe o energetickej efektívnosti,
- hodnotí plnenie cieľa u konečného spotrebiteľa do roku 2020 a informuje Komisiu o plnení cieľa u konečného spotrebiteľa do roku 2020 v správe o energetickej efektívnosti,
- zverejňuje na svojom webovom sídle predpokladané úspory energie na nasledujúci rok.

2. Legislatívny rámec energetickej politiky v oblasti úspor energie

2.1. Implementácia smernice o energetickej efektívnosti 2012/27/EÚ, smernice o energetickej hospodárnosti budov 2010/31/EÚ, smernice o ekodizajne 2009/125/ES a smernice o štítkovaní 2010/30/EÚ do legislatívy SR

2.1.1 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES

Touto smernicou sa ustanovuje spoločný rámec opatrení na podporu energetickej efektívnosti v EÚ s cieľom zabezpečiť, aby sa do roku 2020 dosiahol hlavný cieľ EÚ v oblasti energetickej efektívnosti, a to zníženie primárnej spotreby energie o 20 % v porovnaní s prognózami, a aby sa vytvorili podmienky na ďalšie zlepšenie energetickej efektívnosti po tomto roku. Stanovujú sa ňou indikatívne národné ciele energetickej efektívnosti pre rok 2020. Požiadavky ustanovené v tejto smernici sú minimálnymi požiadavkami a nebránia žiadnemu členskému štátu zachovať alebo zaviesť prísnejšie opatrenia. Takéto opatrenia musia byť v súlade s právom EÚ.

Do slovenskej legislatívy je priamo aplikované:

- Vykonávacie rozhodnutie Komisie z 22.05.2013, ktorým sa stanovuje vzor národných akčných plánov energetickej efektívnosti podľa smernice 2012/27/EÚ Európskeho parlamentu a Rady.

Smernica bola transponovaná do slovenskej legislatívy prostredníctvom nasledovných právnych predpisov:

Smernica o energetickej efektívnosti bola do slovenskej legislatívy transponovaná rámcovým zákonom č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti a novelami iných zákonov a iných právnych predpisov.

- Zákon č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti bol schválený NR SR dňa 21.10.2014, nadobudol platnosť dňa 28.10.2014 s dňom účinnosti od 01.12.2014.

V súvislosti s nesplnením povinnosti SR v zmysle článku 28 smernice o energetickej efektívnosti, a to uviesť do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou do 5. júna 2014, požiadala kontrolná

skupina NKÚ SR o odôvodnenie odkladu uvedenia zákona o energetickej efektívnosti do účinnosti.

Z vyjadrenia MH SR vyplýva, že predloženie materiálu bolo odložené najmä z dôvodu potreby dostatočného časového priestoru pre nastavenie systémového rámca pre nové povinnosti vyplývajúce zo smernice o energetickej efektívnosti (najmä pre oblasť energetických služieb, energetických auditov, obnovy ústredných orgánov štátnej správy a i.), vrátane potreby ďalších konzultácií so zúčastnenými stranami, ako aj zabezpečenie súladu tohto nového rámca so smernicou a s existujúcimi legislatívnymi predpismi a technickými normami.

Listom ministra hospodárstva SR z 18.02.2014 bol predseda vlády SR požiadaný o súhlas s odkladom termínu plnenia úlohy do 15.07.2014 spolu so žiadosťou o odklad termínu plnenia úlohy č. 2013/722/B/1/04-8. Listom predsedu vlády SR z 18.03.2014 bol ministrovi hospodárstva k požiadavke odkladu termínu predloženia materiálu „Návrh zákona o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov“ daný súhlas na predloženie materiálu na rokovanie vlády v najkratšom možnom termíne. List bol doručený MH SR dňa 02.04.2014. Návrh zákona o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov bol predložený Úradu vlády SR dňa 14.08.2014. Vláda SR návrh zákona schválila svojím uznesením č. 398 dňa 20.08.2014.

Pre účely povinného oznamovania Komisii, bol listom MH SR zo dňa 01.12.2014 zaslaný riaditeľovi odboru aproximácie práva Úradu vlády SR notifikačný formulár k smernici 2012/27/EÚ, ktorá bola transponovaná zákonom o energetickej efektívnosti.

- Vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 88/2015 Z. z. z 13.04.2015, ktorou sa ustanovuje rozsah hodnotenia, spôsob výpočtu a hodnoty energetickej účinnosti zdrojov a rozvodov energie. Touto vyhláškou sa upravuje:
 - a) spôsob výpočtu energetickej účinnosti premeny energie a hodnoty energetickej účinnosti premeny energie,
 - b) rozsah hodnotenia a spôsob výpočtu energetickej účinnosti prenosu a distribúcie elektriny, energetickej náročnosti prepravy a distribúcie plynu a prepravy pohonných látok a ropy, energetickej účinnosti rozvodu tepla a energetickej náročnosti prevádzky verejného vodovodu a prevádzky verejnej kanalizácie.
- Vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 99/2015 Z. z. z 11.05.2015, ktorou sa ustanovujú podrobnosti pri poskytovaní podpornej energetickej služby a garantovanej energetickej služby. Táto vyhláška upravuje:
 - a) podrobnosti o forme oznámenia a potvrdenia o splnení oznamovacej povinnosti o začiatku, zmene alebo ukončení poskytovania podpornej energetickej služby a garantovanej energetickej služby,
 - b) obsah žiadosti o absolvovanie skúšky odbornej spôsobilosti na poskytovanie garantovanej energetickej služby, zriadenie a činnosť skúšobnej komisie, rozsah, priebeh a spôsob vyhodnotenia skúšky a vzor osvedčenia o odbornej spôsobilosti na poskytovanie garantovanej energetickej služby.
- Zákon č. 100/2014 Z. z. z 20.03.2014, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov.

Ostatné zákony, ktoré boli novelizované v súvislosti s transpozíciou smernice do slovenskej legislatívy:

- Zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike v rozsahu čl. 2 bodov 20 až 23, 28, 29 a 45, čl. 9 ods. 1 a 2, čl. 10 ods. 1, čl. 13, čl. 14 ods. 7, čl. 15 ods. 1, 5, 6, a 8, čl. 16 ods. 1 a 2.

- Zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v rozsahu čl. 10 ods. 1 a 2, čl. 13, čl. 15 ods. 6 a 8.
- Zákon č. 309/2009 Z. z. v rozsahu čl. 2 bodov 30 až 39, čl. 9 ods. 1, čl. 13, čl. 14 ods. 10 a 11, čl. 15 ods. 5 a 6, čl. 16 ods. 1, 2 a 3.
- Zákon č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v rozsahu čl. 2 bodov 20, 22, 23 a 41, čl. 5 ods. 7, čl. 6 ods. 3, čl. 9 ods. 1 a 3, čl. 10 ods. 1, čl. 13, čl. 16 odsek 1, 2 a 3.
- Zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní v rozsahu čl. 2 bodu 8, čl. 6 ods. 1 až 4.
- Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov v rozsahu čl. 2 bodu 9.
- Zákon č. 264/1999 Z. z. o technologických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v rozsahu čl. 2 bodov 12 a 13.
- Zákon č. 158/2011 Z. z. o podpore energetickej a environmentálne úsporných motorových vozidiel v rozsahu čl. 6 ods. 3 a 4.
- Zákon č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov v znení neskorších predpisov v rozsahu čl. 6 ods. 1.

Zákony, ktoré transponujú smernicu o energetickej efektívnosti sú schválené. MH SR od schválenia rámcového zákona o energetickej efektívnosti pripravuje všeobecne platné právne predpisy (vyhlášky) k tomuto zákonu podľa splnomocňovacích ustanovení uvedených v § 31 tohto zákona. Tieto budú pripravené v priebehu roka 2015.

2.1.2 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/31/EÚ z 19. mája 2010 o energetickej hospodárnosti budov

Táto smernica podporuje zlepšovanie energetickej hospodárnosti budov v EÚ, berúc do úvahy vonkajšie klimatické a miestne podmienky, ako aj požiadavky na vnútorné prostredie a nákladovú efektívnosť. Smernica stanovuje požiadavky v súvislosti:

- a) so spoločným všeobecným rámcom pre metodiku výpočtu integrovanej energetickej hospodárnosti budov a jednotiek budov,
- b) s uplatňovaním minimálnych požiadaviek na energetickú hospodárnosť nových budov a nových jednotiek budov,
- c) s uplatňovaním minimálnych požiadaviek na energetickú hospodárnosť.

Do slovenskej legislatívy je priamo aplikované:

- Delegované nariadenie Komisie EÚ č. 244/2012 zo 16.01.2012, ktorým sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov vytvorením rámca porovnávacej metodiky na výpočet nákladovo optimálnych úrovní minimálnych požiadaviek na energetickú hospodárnosť budov a prvkov budov.

Smernica bola transponovaná do slovenskej legislatívy prostredníctvom nasledovných právnych predpisov:

- Zákon č. 300/2012 Z. z. z 18.09.2012, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 555/2005 Z. z. z 08.11.2005, ustanovuje postupy a opatrenia na zlepšenie energetickej hospodárnosti budov a pôsobnosť orgánov verejnej správy a postupy a opatrenia na zlepšenie energetickej hospodárnosti budov.

- Vyhláška Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č. 364/2012 Z. z. z 12.11.2012, ktorou sa vykonáva zákon č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 314/2012 Z. z. z 18.09.2012 o pravidelnej kontrole vykurovacích systémov a klimatizačných systémov a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.
- Vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 422/2012 Z. z. z 13.12.2012, ktorou sa ustanovuje postup pri pravidelnej kontrole vykurovacieho systému, rozšírenej kontrole vykurovacieho systému a pri pravidelnej kontrole klimatizačného systému.
- Vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 44/2013 Z. z. z 18.02.2013, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu skúšky, priebehu skúšky, činnosti a zložení skúšobnej komisie na získanie odbornej spôsobilosti na výkon pravidelnej kontroly vykurovacích systémov a pravidelnej kontroly klimatizačných systémov.

Ostatné zákony, ktoré boli novelizované v súvislosti s transpozíciou smernice do slovenskej legislatívy:

- Zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysokoúčinnnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

2.1.3 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/125/ES z 21. októbra 2009 o vytvorení rámca na stanovenie požiadaviek na ekodizajn energeticky významných výrobkov

Smernica bola transponovaná do slovenskej legislatívy prostredníctvom nasledovných právnych predpisov:

- Zákon č. 529/2010 Z. z. zo 14.12.2010 o environmentálnom navrhovaní a používaní výrobkov - zákon o ekodizajne.

Ostatné zákony, ktoré boli novelizované v súvislosti s transpozíciou smernice do slovenskej legislatívy:

- Zákon č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších.
- Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov.

Do slovenskej legislatívy bolo priamo aplikovaných:

- 22 nariadení Komisie, ktorými sa vykonáva smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/32/ES, o vytvorení rámca na stanovenie požiadaviek na ekodizajn výrobkov využívajúcich energiu.

2.1.4 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/30/EÚ z 19. mája 2010 o udávaní spotreby energie a iných zdrojov energetickej významnými výrobkami na štítkoch a štandardných informáciách o výrobkoch

Smernica bola transponovaná do slovenskej legislatívy prostredníctvom nasledovných právnych predpisov:

- Zákon č. 182/2011 Z. z. z 01.06.2011 o štítkovaní energetickej významných výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Do slovenskej legislatívy bolo priamo aplikovaných:

- 12 delegovaných nariadení Komisie EÚ, ktorými sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/30/EÚ, pokiaľ ide o označovanie rôznych spotrebičov.

2.2. Konceptia energetickej efektívnosti SR, akčné plány energetickej efektívnosti, ročné správy o plnení cieľov úspor energie

2.2.1 Súlad 2. akčného plánu energetickej efektívnosti SR na roky 2011 - 2013 so smernicou o energetickej účinnosti konečného využitia energie a energetických službách 2006/32/ES a zákonom č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie

Vláda SR uznesením č. 301 z 11.05.2011 schválila Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2011 - 2013 (ďalej len „druhý akčný plán“), ktorý je v poradí druhým opatrením Konceptie energetickej efektívnosti SR (ďalej len „Konceptia“), prijatej uznesením vlády SR č. 576 zo dňa 04.07.2007. Konceptia definuje celkový národný indikatívny cieľ úspor energie pre obdobie rokov 2008 - 2016 vo výške 9 % hodnoty priemernej konečnej energetickej spotreby z rokov 2001 - 2005, t. j. 37 215 terrajoulov (ďalej len „TJ“). Základ pre výpočet tohto cieľa zahŕňa aj konečnú energetickú spotrebu spoločností podieľajúcich sa na obchodovaní s emisnými kvótami skleníkových plynov.

Druhý akčný plán vychádza zo smernice 2006/32/ES o energetickej účinnosti konečného využitia energie a energetických službách (ďalej len „smernica o energetických službách“) a je vypracovaný podľa § 3 zákona č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie (ďalej len „zákon o efektívnosti pri používaní energie“) a o zmene a doplnení zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 17/2007 Z. z.

Podľa čl. 4 ods. 1 smernice o energetických službách členské štáty prijímajú pre deviaty rok uplatňovania tejto smernice celkový národný indikatívny cieľ úspor energie vo výške 9 % z priemernej konečnej energetickej spotreby rokov 2001 - 2005 a zároveň prijímajú aj prechodný národný indikatívny cieľ úspor energie pre trojročné obdobia, a to na základe metodiky uvedenej v prílohe I smernice o energetických službách.

Podľa § 3 odseku 1 písm. c) zákona o efektívnosti pri používaní energie má akčný plán obsahovať najmä:

- cieľ úspor energie v SR a opatrenia na jeho dosiahnutie na obdobie troch po sebe nasledujúcich rokov,
- analýzu a hodnotenie prijatých opatrení,
- návrh nových opatrení na dosiahnutie cieľa úspor energie,
- informácie pre občanov a obchodné spoločnosti o vzorovej úlohe verejného sektora,
- spôsoby dosiahnutia energetickej účinnosti,
- finančné a právne nástroje na dosiahnutie národného indikatívneho cieľa úspor energie.

Kontrolou NKÚ SR bolo overené, že v súlade s § 3 odsek 1 písm. c) zákona o efektívnosti pri používaní energie, druhý akčný plán obsahuje:

- Cieľ úspor energie v SR a opatrenia na jeho dosiahnutie. Vzhľadom na požiadavku Komisie o vyňatie konečnej energetickej spotreby spoločností podieľajúcich sa na obchodovaní s emisnými kvótami skleníkových plynov z celkového cieľa, obsahuje druhý akčný plán aj výpočet absolútnej hodnoty celkového čistého národného indikatívneho cieľa úspor energie.

Celkový čistý národný indikatívny cieľ úspor energie do roku 2020

Ukazovateľ	Úspory energie na základe prepočítanej priemernej KES v rokoch 2001-2005	
	[%]	[TJ]
Ročný cieľ	1	3 122
Trojročný cieľ do roku 2010*	3	9 366
Strednodobý cieľ do roku 2013*	6	18 722
Dlhodobý cieľ do roku 2016*	9	28 098
Dlhodobý cieľ do roku 2020*	11	34 342

Zdroj: MH SR

- Vyhodnotenie opatrení prvého akčného plánu pre roky 2008 až 2010 podľa jednotlivých sektorov.
Metódou zdola nahor bola vykázaná úspora energie vo výške 3 689 TJ, čo predstavuje 30 % z celkového nekorigovaného cieľa stanoveného na obdobie rokov 2008 - 2010 v prvom akčnom pláne a 40 % z korigovaného cieľa na obdobie rokov 2008 - 2010. Tým bola splnená požiadavka Komisie na preukázanie 20 - 30 % podielu z plánovaných úspor energie vyčíslených formou zdola - nahor. Najväčší podiel na realizovaných opatreniach, ktorých úsporu možno priamo vyčíslieť, mali sektory spotrebičov a dopravy. Celkové preukázateľné náklady na realizáciu opatrení dosiahli zhruba 3,29 miliardy eur, čo je cca 80 % z plánovaných finančných prostriedkov.
- Návrh opatrení druhého akčného plánu na obdobie rokov 2011 - 2013 v členení podľa jednotlivých sektorov.
Veľká časť opatrení pre druhý akčný plán mala charakter pokračujúcich opatrení z prvého akčného plánu. Okrem nich boli plánované aj nové opatrenia. Všetky opatrenia boli rozdelené podľa sektorov. Významnou súčasťou druhého akčného plánu boli horizontálne opatrenia, ktoré vytvárali predpoklady na dosiahnutie úspor prierezovo vo viacerých sektoroch. Vyčíslenie úspory z realizácie týchto opatrení spravidla nebolo možné metódou zdola - nahor. Preto bol v druhom akčnom pláne pre horizontálne opatrenia uvedený iba odborný odhad pre celkovú úsporu energie.

- V rámci návrhu opatrení druhého akčného plánu sú uvedené aj informácie o vzorovej úlohe verejného sektora, spôsoby dosiahnutia plánovanej energetickej účinnosti, finančné a právne nástroje na dosiahnutie národného indikatívneho cieľa úspor energie.

Kontrolná skupina NKÚ SR na základe písomného vyjadrenia MH SR a predložených dokladov ďalej overila:

1. Plnenie bodu B.1. Uznesenia vlády SR č. 301 z 11.05.2011 „zabezpečiť realizáciu opatrení zameraných na významné zvýšenie energetickej efektívnosti vyplývajúcich zo schváleného Akčného plánu energetickej efektívnosti na roky 2011 - 2013 a o ich plnení písomne informovať ministra hospodárstva“

Termín: do 31. októbra každoročne, počnúc rokom 2011

- Opatrenia v gescii MH SR vyplývajúce zo schváleného Akčného plánu energetickej efektívnosti na roky 2011 - 2013 boli realizované v rozsahu finančných a kapacitných možností MH SR, pričom tieto boli vyhodnotené v Akčnom pláne energetickej efektívnosti na roky 2014 - 2016 s výhľadom do roku 2020. Informácie o realizácii opatrení v rámci ostatných ústredných orgánov štátnej správy boli zasielané ministromi hospodárstva a tieto boli následne interne analyzované a zohľadnené pri tvorbe akčných plánov energetickej efektívnosti.
2. Plnenie § 3 odseku 1 písm. d) zákona č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie, v zmysle ktorého MH SR hodnotí raz ročne plnenie akčného plánu efektívnosti pri používaní energie.
 - V zmysle § 3 odseku 1 písm. d) zákona č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie, MH SR raz ročne interne analyzovalo a hodnotilo plnenie akčného plánu efektívnosti pri používaní energie, čo bolo následne zohľadnené pri tvorbe koncepčných, strategických a programových dokumentov.
 3. Plnenie § 11 odseku 1, písm. a) zákona č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie v zmysle ktorého bolo MH SR povinné sledovať, vyhodnocovať a každoročne do 31. marca zaslať prevádzkovateľovi monitorovacieho systému údaje o svojej celkovej spotrebe energie za predchádzajúci kalendárny rok.
 - Podľa písomného vyjadrenia MH SR, odbor hospodárskej správy zasielal pravidelne údaje o spotrebe energie prevádzkovateľovi monitorovacieho systému energetickej efektívnosti. Kontrolnej skupine NKÚ SR však bolo preukázané zaslanie tabuliek s údajmi o spotrebe energie prevádzkovateľovi monitorovacieho systému len za rok 2014 (emailom dňa 16.2.2015). Plnenie § 11 odseku 1, písm. a) zákona č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie za predchádzajúce roky nebolo podľa vyjadrenia MH SR doložené z dôvodu zmeny v obsadení relevantného pracovného miesta.
 4. Plnenie § 11 odseku 4, písm. a) zákona č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie v zmysle ktorého malo MH SR určiť organizáciu vo svojej pôsobnosti, ktorá bude zabezpečovať prevádzku monitorovacieho systému efektívnosti pri používaní energie,
 - MH SR rozhodnutím č. 4/2010 zo dňa 10.03.2010 poverilo prípravou a prevádzkovaním monitorovacieho systému energetickej efektívnosti pri používaní energie Slovenskú inovačnú a energetickú agentúru (ďalej len „SIEA“).

5. Plnenie § 17 odseku 3 zákona č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie v zmysle ktorého bolo MH SR povinné predložiť akčný plán efektívnosti pri používaní energie na schválenie vláde do 30.04.2011.
 - MH SR predložilo Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2011 - 2013 na rokovanie vlády dňa 29.04.2011. Materiál bol schválený uznesením vlády SR č. 301 dňa 11.05.2011.
6. Plnenie článku 14 ods. 2 smernice 2006/32/ES o energetickej účinnosti konečného využitia energie a energetických službách v zmysle ktorého členské štáty predložia Komisii najneskôr do 30. júna 2011 druhý akčný plán.
 - MH SR predložilo Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2011 - 2013 Komisii listom zo dňa 03.06.2011. Súčasťou druhého akčného plánu bolo aj vyhodnotenie opatrení prvého akčného plánu na roky 2008 - 2010 a vyhodnotenie plnenia strednodobého cieľa do roku 2010, ktorý SR splnila.

2.2.2 Súlad 3. akčného plánu energetickej efektívnosti SR na roky 2014 - 2016 so smernicou o energetickej efektívnosti 2012/27/EÚ, vykonávacím rozhodnutím Komisie z 22. mája 2013, ktorým sa stanovuje vzor akčných plánov energetickej efektívnosti a zákonom č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti

Materiál „Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2014 - 2016 s výhľadom do roku 2020“ (ďalej len „tretí akčný plán“) predložilo MH SR na základe § 3 ods. 1 písm. c) zákona č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie a čl. 24 smernice o energetickej efektívnosti, ktorá ukladá povinnosť členským štátom zaslať akčný plán energetickej efektívnosti každé tri roky do 30. apríla Komisii. Tretí akčný plán je v poradí tretím vykonávacím opatrením Konceptie energetickej efektívnosti a plynulo nadväzuje na predchádzajúce dva akčné plány.

Vláda SR uznesením č. 350 z 09.07.2014 schválila návrh tretieho akčného plánu a zároveň uložila ministrom a predsedom ostatných ústredných orgánov štátnej správy zabezpečiť pravidelné poskytovanie údajov pre vyhodnocovanie opatrení energetickej efektívnosti a podporných mechanizmov, ktoré prispievajú k úsporám energie.

Tretí akčný plán obsahuje vyhodnotenie plnenia opatrení predchádzajúceho akčného plánu na roky 2011 - 2013 a stavu plnenia trojročného cieľa energetickej efektívnosti stanoveného v strategických dokumentoch SR, návrh nových a pokračujúcich opatrení na ďalšie trojročné obdobie rokov 2014 - 2016, resp. do roku 2020, a poskytnutie špecifických informácií o implementácii najdôležitejších ustanovení smernice o energetickej efektívnosti.

Na rozdiel od predchádzajúceho akčného plánu sú v treťom akčnom pláne vyhodnotené opatrenia energetickej efektívnosti výlučne na základe jednotlivých projektov (metódou zdola nahor), a teda nie na základe agregovaných štatistických údajov. Takýmto spôsobom bolo možné vyhodnotiť až 81 % celkových plánovaných úspor energie stanovených na roky 2011 - 2013, čo predstavuje zhruba 6,7 PJ vyjadrených vo forme konečnej energetickej spotreby. To je značný pokrok oproti predchádzajúcemu akčnému plánu, v ktorom bolo na základe jednotlivých projektov vyhodnotené len 30 % vtedajšieho 3 - ročného cieľa úspor energie.

Z vyhodnotenia tretieho akčného plánu vyplýva, že najvyšší prínos mali úsporné opatrenia v oblasti budov, priemyslu a verejného sektora. Čiastkové plnenie stanoveného cieľa možno

vysvetliť neexistenciou stáleho a systematického finančného mechanizmu na podporu opatrení energetickej efektívnosti. Z jednotlivých finančných mechanizmov (u väčšiny z nich primárnym cieľom nie je dosahovanie úspor energie) najviac prispeli opatrenia financované v rámci štrukturálnych fondov, Štátneho fondu rozvoja bývania (ďalej len „ŠFRB“), ako aj iných finančných mechanizmov (napr. Sloveff II., Ekofond). Uvedené úspory energie si v období rokov 2011 - 2013 vyžiadali investície vo výške zhruba 6,7 mld. eur.

Navrhnuté opatrenia na obdobie rokov 2014 - 2016 sú zamerané najmä na priemysel, budovy a verejný sektor. Významné úspory energie sú taktiež predpokladané na strane premeny, prenosu a distribúcie energie. Opatrenia sú plánované taktiež na základe konkrétnych projektov a programov, a to tak, aby sa v čo najvyššej možnej miere dosiahol trojročný cieľ úspor energie podľa smernice o energetickej efektívnosti. Navrhnuté opatrenia by mali zabezpečiť plnenie cieľa úspor energie vyjadreného v konečnej energetickej spotrebe vo výške 85 % a vo výške 100 % na plnenie trojročného cieľa úspor energie vyjadreného v spotrebe primárnych zdrojov energie. Na základe uvedenej smernice bude MH SR každoročne vyhodnocovať plnenie stanovených cieľov, pričom MH SR plánuje analyzovať aj investičnú náročnosť plnenia cieľov prostredníctvom jednotlivých opatrení energetickej efektívnosti.

Vzhľadom na súbežný schvaľovací proces transpozičných právnych predpisov, ako aj proces schvaľovania programových dokumentov na ďalšie obdobie 2014 - 2020, od ktorého závisia mnohé budúce opatrenia energetickej efektívnosti, dostal tretí akčný plán odklad na predloženie do vlády SR.

Kontrolou bolo overené, že tretí akčný plán obsahuje informácie uvedené v časti 2 prílohy XIV k smernici o energetickej efektívnosti a je zostavený v zmysle vykonávacieho rozhodnutia Komisie z 22. mája 2013, ktorým sa stanovuje vzor národných akčných plánov energetickej efektívnosti.

V treťom akčnom pláne boli stanovené národné indikatívne ciele úspor energie podľa smernice o energetickej efektívnosti do roku 2020 a projekcie vývoja konečnej energetickej spotreby a primárnej energetickej spotreby.

	Ročný cieľ		Trojročný cieľ (nekumulatívny)		Cieľ do roku 2020 (kumulatívny)		
	GWh/rok	TJ/rok	GWh	TJ	GWh	TJ	%
Cieľ energetickej efektívnosti - úspora KES	949	3 416	2 846	10 247	26 565	79 695	23 %
Cieľ energetickej efektívnosti - úspora PES	1 484	5 344	4 453	16 031	41 563	124 689	20 %
Cieľ energetickej efektívnosti vyjadrený v cieľovej úrovni KES a PES v roku 2020							
Cieľ energetickej efektívnosti - dosiahnuť úroveň KES v r. 2020					105 TWh	378 PJ	
Cieľ energetickej efektívnosti - dosiahnuť úroveň PES v r. 2020					191 TWh	686 PJ	

Zdroj: MH SR

Kontrolná skupina NKÚ SR na základe písomného vyjadrenia MH SR a predložených dokladov overila:

1. Plnenie jednotlivých bodov Uznesenia vlády SR č. 350 z 09.07.2014:

B.1. zabezpečiť realizáciu opatrení vyplývajúcich zo schváleného Akčného plánu energetickej efektívnosti na roky 2014 - 2016 s výhľadom do roku 2020

Termín: 31. december v rokoch 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 a 2020

- Opatrenia v gescii MH SR vyplývajúce zo schváleného Akčného plánu energetickej efektívnosti na roky 2014 - 2016 s výhľadom do roku 2020 boli realizované v rozsahu finančných a kapacitných možností MH SR. Realizované opatrenia v gescii tak MH SR, ako aj iných rezortov a ostatných ústredných orgánov štátnej správy boli vyhodnotené v Ročnej správe o pokroku pri dosahovaní národných cieľov energetickej efektívnosti za rok 2014 (ďalej len „ročná správa za rok 2014“).

B.2. každoročne zabezpečiť poskytovanie vstupných údajov pre vyhodnocovanie úspor energie a vynaložených finančných prostriedkov na opatrenia energetickej efektívnosti, pokiaľ je to možné po jednotlivých projektoch, prevádzkovateľovi monitorovacieho systému energetickej efektívnosti (elektronicky)

Termín: 15. marec v rokoch 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 a 2020

- Na základe požiadavky MH SR adresovanej v novembri 2014 členom stálej medzirezortnej komisie pre prípravu akčných plánov energetickej efektívnosti, jednotlivé rezorty a iné relevantné inštitúcie, v pôsobnosti ktorých sú podporné programy s vplyvom na úspory energie, zasielali vstupné údaje pre vyhodnocovanie úspor energie a vynaložených finančných prostriedkov na opatrenia energetickej efektívnosti. Tieto boli následne v roku 2015 spracované do ročnej správy za rok 2014, ktorá bola schválená poradou vedenia MH SR dňa 28.04.2015 a následne predložená Komisii (30.04.2015).
- Za rok 2015 budú tieto údaje poskytovať osoby zodpovedné za poskytovanie údajov do monitorovacieho systému (nominované na základe úlohy č. B.3 uznesenia vlády SR č. 350/2014, ďalej len „zodpovedné osoby“) priamo prevádzkovateľovi monitorovacieho systému energetickej efektívnosti. Zodpovedné osoby budú oslovené v druhej polovici roka 2015.

B.3. oznámiť ministrom hospodárstva osobu, ktorá bude zodpovedná za poskytovanie informácií prevádzkovateľovi monitorovacieho systému energetickej efektívnosti

Termín: do 30. septembra 2014

- Jednotlivé ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy v 3. štvrtroku 2014 oznámili osobu zodpovednú za poskytovanie informácií prevádzkovateľovi monitorovacieho systému. Následne bol zoznam so zodpovednými osobami zaslaný prevádzkovateľovi monitorovacieho systému.

B.4. na požiadanie prevádzkovateľa monitorovacieho systému energetickej efektívnosti každoročne zabezpečiť poskytnutie elektronickej informácie o obnove budov v pôsobnosti rezortu

Termín: 31. december v rokoch 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 a 2020

- Ústredné orgány štátnej správy spravujúce budovy, ktoré boli významne obnovené v predchádzajúcom kalendárnom roku, majú zasielať údaje na monitorovanie energetickej náročnosti prevádzkovateľovi monitorovacieho systému podľa §10 ods. 8 zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti. Na základe tejto povinnosti SIEA

pripravila online formulár. Celkovo bolo v roku 2014 významne obnovených 7 budov v pôsobnosti týchto orgánov.

B.5. každoročne verifikovať údaje podľa bodu B.2. spracované v monitorovacej správe energetickej efektívnosti

Termín: 30. november v rokoch 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 a 2020

- V roku 2015 boli údaje zasielané jednotlivými členmi medzirezortnej pracovnej skupiny zaslané na verifikáciu v rámci prípravy ročnej správy za rok 2014.

B.6. v spolupráci s prevádzkovateľom monitorovacieho systému energetickej efektívnosti zabezpečiť prepojenie monitorovania všetkých podporných mechanizmov s vplyvom na úsporu energie v pôsobnosti rezortu s monitorovacím systémom energetickej efektívnosti

Termín: do 31. decembra 2018

- Prepájanie monitorovacích systémov podporných mechanizmov s vplyvom na úsporu energie v pôsobnosti relevantných rezortov s monitorovacím systémom energetickej efektívnosti bude prebiehať postupne v rámci národného projektu „Rozšírenie monitorovacieho systému energetickej efektívnosti“ financovaného zo zdrojov Operačného programu Kvalita životného prostredia (ďalej len „OP KŽP“) na roky 2014 - 2020. Pôjde najmä o prepájanie rôznych informačných systémov s monitorovacím systémom (napr. ITMS a i.).

B.7. zabezpečiť posilnenie existujúcich organizačných štruktúr pracovníkmi zodpovednými za monitorovanie, analýzu, navrhovanie a realizáciu opatrení v oblasti energetickej efektívnosti v rámci limitu počtu zamestnancov a schválených limitov miezd, plátov, služobných príjmov a ostaných osobných vyrovnaní jednotlivých rezortov

Termín: do 31. decembra 2015

- V oblasti energetickej efektívnosti v štátnej správe je nedostatok personálnych kapacít pre vyhodnocovanie opatrení energetickej efektívnosti. Úloha bola v rámci pripomienkovania MF SR obmedzená iba na existujúce miesta. Informácie o posilnení existujúcich organizačných štruktúr v jednotlivých rezortoch nie sú k dispozícii.

B.8. pri zmene existujúcich a návrhu nových podporných programov a mechanizmov financovaných aj z verejných zdrojov zabezpečiť súlad s politikami a stratégiami v oblasti energetickej efektívnosti

Termín: 31. december v rokoch 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 a 2020;

- Potrebné informácie pre vyhodnotenie úlohy zatiaľ nemá MH SR k dispozícii.

2. Plnenie článku 24 ods. 2 smernice o energetickej efektívnosti v zmysle ktorého členské štáty do 30. apríla 2014 a následne každé tri roky predkladajú národné akčné plány energetickej efektívnosti.

- MH SR predložilo Komisii Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2014 - 2016 s výhľadom do roku 2020 až po stanovenom termíne dňa 11.07.2014. Predloženie materiálu bolo odložené z nasledujúcich dôvodov:

- väčšina opatrení energetickej efektívnosti má byť financovaná prostredníctvom štrukturálnych fondov, avšak v čase termínu predloženia akčného plánu ešte neboli známe konkrétne alokácie v rámci jednotlivých operačných programov v Partnerskej dohode,
- bolo potrebné zosúladiť tretí akčný plán s pripravovaným zákonom o energetickej efektívnosti, transponujúcim smernicu o energetickej efektívnosti, ktorý bol v čase riadneho termínu v štádiu prípravy.

Komisia zaslala prostredníctvom Úradu vlády SR žiadosť o notifikáciu Akčného plánu energetickej efektívnosti na roky 2014 - 2016 s výhľadom do roku 2020 v rámci systému EÚ pilot (6506/14/ENER). V stanovenom termíne do 30.06.2014 bola Komisia informovaná listom štátneho tajomníka o predpokladanom dátume schválenia materiálu na rokovaní vlády Slovenskej republiky. Po schválení materiálu na rokovaní vlády dňa 09.07.2015 bol materiál dňa 11.07.2015 zaslaný listom ministra Komisii. Následne dňa 24.07.2015 Úrad vlády SR informoval MH SR o akceptovaní vyjadrenia SR k danému prípadu a o jeho uzatvorení. Posunutie termínu bolo zo strany MH SR doložené príslušnou korešpondenciou medzi MH SR, Úradom vlády SR a Komisiou.

3. Plnenie článku 24 ods. 1 smernice o energetickej efektívnosti v zmysle ktorého od roku 2013 predkladajú členské štáty každý rok do 30. apríla správu o pokroku pri dosahovaní národných cieľov energetickej efektívnosti v súlade s prílohou XIV časťou 1.
 - Ročné správy o pokroku pri dosahovaní národných cieľov energetickej efektívnosti boli zasielané Komisii nasledovne:
 - v roku 2013 bola ročná správa zaslaná ako súčasť Národného programu reforiem,
 - v roku 2014 bola ročná správa predložená Komisii ako súčasť Akčného plánu energetickej efektívnosti na roky 2014 - 2016 s výhľadom do roku 2020,
 - V roku 2015 bola ročná správa za rok 2014 predložená Komisii ako samostatný dokument.
4. Plnenie článku 4 smernice o energetickej efektívnosti v zmysle ktorého členské štáty prvú verziu stratégie na mobilizáciu investícií do obnovy vnútroštátneho fondu obytných aj komerčných budov uverejnia do 30. apríla 2014 a následne ju aktualizujú každé tri roky, pričom Komisii ju predložia ako súčasť národných akčných plánov energetickej efektívnosti.
 - MH SR ako gestor smernice 2012/27/EÚ, predložilo Komisii stratégiu mobilizácie investícií do obnovy vnútroštátneho fondu obytných a nebytových budov, ktorú pripravilo Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (ďalej len „MDVRR SR“) až po stanovenom termíne, dňa 14.07.2014. Komisia zaslala prostredníctvom Úradu vlády SR žiadosť o notifikáciu stratégie mobilizácie investícií do obnovy vnútroštátneho fondu obytných a nebytových budov v rámci systému EÚ pilot (6492/14/ENER). V stanovenom termíne do 30.06.2014 bola Komisia informovaná listom štátneho tajomníka o predpokladanom dátume schválenia materiálu na rokovaní vlády SR. Po schválení materiálu s názvom Stratégia obnovy bytových a nebytových budov na rokovaní vlády dňa 09.07.2015 bol materiál dňa 14.07.2015 zaslaný listom ministra Komisii. Následne dňa 24.07.2015 Úrad vlády SR informoval MH SR o akceptovaní vyjadrenia SR k danému prípadu a o jeho uzatvorení. Predloženie materiálu Komisii bolo zo strany MH SR doložené príslušnou korešpondenciou medzi MH SR, Úradom vlády SR a Komisiou.
5. Plnenie článku 5 ods. 5 smernice o energetickej efektívnosti v zmysle ktorého členské štáty do 31. decembra 2013 vypracujú a sprístupnia verejnosti zoznam vykurovaných a/alebo chladených budov ústredných orgánov štátnej správy s celkovou úžitkovou podlahovou plochou nad 500 m² a od 9. júla 2015 nad 250 m² s výnimkou budov oslobodených na základe odseku 2.
 - Z vyjadrenia MH SR vyplýva, že článok 5 smernice je v gescii MDVRR SR. Zoznam s požadovanými údajmi o budovách ústredných orgánov štátnej správy bol pripravený a uverejnený na web stránke MDVRR SR. Zoznam okrem iného

obsahoval údaje o ploche budov nad 500 m² a potrebe energie podľa roku výstavby. MH SR boli taktiež predložené relevantné zoznamy budov ústredných orgánov štátnej správy za rok 2013 a 2014.

6. Plnenie článku 5, ods. 6 smernice o energetickej efektívnosti v zmysle ktorého členské štáty, ktoré si zvolia alternatívny prístup, oznámia Komisii do 31. decembra 2013 alternatívne opatrenia, ktoré zamýšľajú prijať a ktoré ukazujú, ako sa dosiahne rovnocenné zlepšenie energetickej hospodárnosti budov vo vlastníctve ústredných orgánov štátnej správy.
- Podľa smernice o energetickej efektívnosti každý členský štát musí od 01.01.2014 zabezpečiť každoročnú obnovu vo výške 3 % z celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov, ktoré vlastní a využívajú ústredné orgány štátnej správy. SR si k plneniu cieľa podľa čl. 5 smernice o energetickej efektívnosti zvolila alternatívny prístup. V rámci tohto alternatívneho spôsobu bol stanovený cieľ úspor energie vo výške 52,17 GWh/rok. V roku 2014 sa obnovou budov v pôsobnosti ústredných orgánov štátnej správy dosiahla úspora energie vo výške zhruba 0,89 GWh. Ak uvažujeme o úsporách energie vo všetkých verejných budovách (o obnove ktorých sú k dispozícii údaje), potom možno konštatovať, že stanovený cieľ sa v roku 2014 plnil len na 45 % (23,23 GWh).

Cieľ úspor energie v budovách a jeho plnenie v roku 2014	GWh
Stanovený ročný cieľ úspor energie budov	52,17
Ročné úspory dosiahnuté obnovou verejných budov v roku 2014	23,24
% plnenie cieľa úspor energie v budovách	45%

Zdroj: MH SR

Na základe uvedeného možno konštatovať, že povinnosť SR zabezpečiť každoročnú obnovu vo výške 3 % z celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov, ktoré vlastní a využívajú ústredné orgány štátnej správy, nebola splnená.

Podľa vyjadrenia MH SR je obnova budov v pôsobnosti ústredných orgánov štátnej správy relatívne nízka z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na významnú obnovu takýchto budov zo štátneho rozpočtu. Práve z tohto dôvodu by mali byť v rámci OP KŽP prioritne obnovované budovy štátnej správy. No zároveň je potrebné konštatovať, že tieto prostriedky sú určené pre obnovu budov mimo Bratislavského samosprávneho kraja (BSK). Z toho dôvodu si obnova budov v pôsobnosti ústredných orgánov štátnej správy v rámci BSK bude vyžadovať vyčlenenie dodatočných zdrojov zo štátneho rozpočtu.

7. Plnenie článku 7 ods. 1 smernice o energetickej efektívnosti v zmysle ktorého každý členský štát zriadi povinnú schému energetickej efektívnosti. Touto schémou sa zabezpečí, aby distribútori energie a/alebo maloobchodné energetické spoločnosti, ktoré sú určené ako povinné subjekty podľa odseku 4 pôsobiace na území jednotlivých členských štátov, dosiahli kumulatívny cieľ úspor konečnej energie do 31. decembra 2020 bez toho, aby bol dotknutý odsek 2. Tento cieľ je minimálne na úrovni dosiahnutia každoročných nových úspor od 01.01.2014 do 31.12.2020 vo výške 1,5 % ročného množstva energie predanej koncovým odberateľom všetkými distribútormi energie alebo všetkými maloobchodnými energetickými spoločnosťami, ktorý sa stanoví ako priemer za posledné tri roky pred 01.01.2013. Množstvo predanej energie, ktorá sa použila v doprave, možno z tohto výpočtu sčasti alebo úplne vylúčiť.

- V súvislosti s implementáciou článku 7 smernice sa SR rozhodla uplatniť alternatívny prístup v súlade s čl. 7 ods. 9 smernice. Týmto krokom sa SR snažila v maximálnej možnej miere eliminovať možné zvyšovanie koncových cien energie (elektrina, plyn, teplo), ktoré by nastalo uplatnením povinných schém, v rámci ktorých by povinné subjekty premietli investičné náklady na realizáciu opatrení energetickej efektívnosti u koncových odberateľov do koncových cien energie.
 - Ročný cieľ úspor energie u konečného spotrebiteľa bol stanovený vo výške 948,75 GWh/rok (3 416 TJ). Výsledná hodnota kumulovaného cieľa úspory energie u konečného spotrebiteľa pre roky 2014 - 2020 (podľa §5 ods. 1 písm. b) zákona o energetickej efektívnosti) bola stanovená vo výške 26 565 GWh.
8. Plnenie článku 7 ods. 8 smernice o energetickej efektívnosti v zmysle ktorého členské štáty raz ročne uverejnia úspory energie dosiahnuté každým povinným subjektom alebo v každej podkategórii povinného subjektu, ako aj spolu v rámci systému.
- Nakoľko SR nemá povinnú schému, úspory energie dosiahnuté povinnými subjektmi nie sú evidované. Vyhodnotenie úspor energie pre plnenie povinnosti vyplývajúcej z čl. 7 smernice boli za rok 2014 uverejnené v ročnej správe za rok 2014.
9. Plnenie článku 7 ods. 9 smernice o energetickej efektívnosti v zmysle ktorého alternatívne k ustanoveniu povinnej schémy energetickej efektívnosti podľa odseku 1 môžu členské štáty rozhodnúť, že na dosiahnutie úspor energie medzi koncovými odberateľmi prijímú iné politické opatrenia pod podmienkou, že uvedené politické opatrenia spĺňajú kritériá stanovené v odsekoch 10 a 11. Ročný objem nových úspor energie dosiahnutý týmto prístupom musí byť rovnaký ako objem nových úspor požadovaný v odsekoch 1, 2 a 3. Ak sa zachová rovnocennosť, členské štáty môžu povinné schémy kombinovať s alternatívnymi politickými opatreniami vrátane národných programov energetickej efektívnosti.
- Členské štáty oznámia Komisii do 5. decembra 2013 politické opatrenia, ktoré plánujú prijať na účely prvého pododseku a článku 20 ods. 6 v súlade s rámcom stanoveným v prílohe V bode 4 spolu s informáciami, ako by dosiahli požadovaný objem úspor.
- Z vyjadrenia MH SR vyplýva, že SR bude plniť povinnosť čl. 7 smernice politickými opatreniami. Tieto opatrenia sú identifikované v notifikačných správach k čl. 7 smernice, v treťom akčnom pláne ako aj v ročnej správe za rok 2014.
 - Politické opatrenia podľa ods. 11 tretieho pododseku (v prípade SR ide najmä o schémy a nástroje financovania podľa ods. 9 písm. a)) spĺňajú kritériá podľa ods. 11 tretieho pododseku. Uplatnenie politických opatrení bude prehodnotené v roku 2017 na základe vyhodnotenia uplatňovania opatrení zameraných na úsporu energie v rokoch 2014 až 2016 a ich príspevku k cieľom úspor energie do roku 2020.
 - SR oznámila Komisii politické opatrenia listom štátneho tajomníka MH SR generálnemu riaditeľovi DG ENER zo dňa 04.12.2013. Informácia obsahovala okrem iného aj úspory energie, ktoré by sa mali dosiahnuť pre plnenie čl. 7 smernice, podrobnú metodiku výpočtu národného cieľa - t.j. kumulatívneho cieľa úspor energie do roku 2020 vyjadreného vo forme KES, informáciu o zodpovedných rezortoch pre jednotlivé politické opatrenia, životnosť opatrení a zameranie (cieľové odvetvie).
 - Nakoľko rok 2014 bol prvým rokom uplatňovania politických opatrení pre plnenie čl. 7 smernice, plnenie kritérií podľa ods. 10 čl. 7 smernice nemohlo byť predmetom notifikačnej správy z decembra 2013. Hodnotenie plnenia týchto kritérií bude súčasťou ďalšej ročnej správy (t. j. v ročnej správe za rok 2015).
 - Komisia v stanovenom termíne nezaslala dodatočné otázky ani návrhy na úpravu.

- V súvislosti s článkom 20 ods. 6 smernice o energetickej efektívnosti, ktorý dáva možnosť členským štátom vytvoriť fond energetickej efektívnosti, sekcia energetiky predložila v roku 2014 návrh zákona o podpore energetickej efektívnosti prostredníctvom dotácií poskytovaných MH SR (forma „fonde energetickej efektívnosti“), pričom zdroje financovania mali byť zabezpečené prostredníctvom výnosu pokút uložených Slovenskou obchodnou inšpekciou. Z dôvodu zvýšenia koncových cien elektriny, plynu a tepla, negatívnych dopadov na podnikateľské prostredie a zvyšovania energetickej chudoby však návrh nebol predložený do ďalšieho legislatívneho procesu.

3. Plnenie programov a čiastkových cieľov zameraných na úspory energie pre dosiahnutie dlhodobého cieľa do roku 2020, t. j. zníženie primárnej energetickej spotreby o 20 % v porovnaní s prognózami

3.1. Metodika vyhodnocovania opatrení energetickej efektívnosti

Opatrenia energetickej efektívnosti boli vyhodnocované na základe údajov o úspore energie a investičných nákladoch vynaložených v jednotlivých projektoch realizovaných v rámci rôznych podporných mechanizmov (operačné programy štrukturálnych fondov) programového obdobia 2007 - 2013, Slovseff, Munseff, EkoFond, ŠFRB a i.). Tieto údaje boli následne verifikované zamestnancami SIEA a MH SR (verifikácia prebiehala na základe investičnej náročnosti, krížovej kontroly s inými dostupnými údajmi o programe, ako napr. počet obnovených budov, resp. počet obnovených budov danej kategórie z databázy energetických certifikátov budov (ECB)¹, celková podlahová plocha, zateplená plocha atď.). V niektorých programoch je zavedený efektívny systém monitorovania úspory energie na základe nameranej spotreby pred a po realizácii opatrenia. V iných programoch nie je monitorovanie spotreby energie povinné. V takých prípadoch boli úspory energie stanovené na základe plánovanej úspory alebo odborného odhadu na základe už realizovaných podobných projektov (napr. na základe investičnej náročnosti). Celkové investičné náklady uvádzané v niektorých projektoch, najmä projektoch financovaných zo štrukturálnych fondov (ďalej len „ŠF“), zahŕňajú aj iné náklady ako tie, ktoré sú výlučne potrebné na realizáciu opatrení energetickej efektívnosti. Z tohto dôvodu boli celkové investičné náklady pre účely tretieho akčného plánu stanovené na základe investičnej náročnosti projektov (€/MWh), ktoré boli výlučne zamerané na zvyšovanie energetickej efektívnosti v danom sektore (napr. projekty v rámci programu Slovseff II.).

Metódou zdola nahor, t. j. na základe projektov, bola vyhodnotená prevažná väčšina opatrení energetickej efektívnosti z druhého akčného plánu. Projektmi bolo možné preukázať plnenie cieľa stanoveného v druhom akčnom pláne na úrovni 81 %. Napriek tomu, že na základe jednotlivých projektov nebolo možné vyhodnotiť celý cieľ stanovený na obdobie rokov 2011 - 2013, 81 % - ný podiel projektov na vyhodnotenom ciele predstavuje značný pokrok oproti druhému akčnému plánu. Nakoľko bol druhý a tretí akčný plán vyhodnotený rôznymi metódami, ako aj ich podiel na vyhodnutí príslušného cieľa bol rôzny, porovnanie výsledkov oboch akčných plánov je problematické.

¹ Informačný systém INFOREG, www.inforeg.sk.

Opatrenia na plnenie cieľa SR v oblasti energetickej efektívnosti sú členené na opatrenia na strane spotreby energie (v sektoroch budovy, priemysel, verejný sektor, doprava, spotrebiče), i na strane premeny, prenosu a distribúcie energie a horizontálne opatrenia. MH SR v podstate priamo nerealizovalo žiadne opatrenia. V podstate všetky opatrenia v kompetencii MH SR boli realizované a implementované inými subjektmi, a to najmä SIEA na základe kontraktov uzavretých s MH SR.

3.2. Vyhodnotenie opatrení energetickej efektívnosti druhého akčného plánu za obdobie rokov 2011 - 2013

Údaje sú čerpané z tretieho akčného plánu. Údaj „Plánovaná úspora v 2.AP“ predstavuje súčet ročných úspor energie plánovaných na roky 2011, 2012, 2013. Údaj „Dosiahnutá úspora energie v rokoch 2011 - 2013“ predstavuje súčet ročných úspor energie dosiahnutých v rokoch 2011, 2012 a 2013.

Opatrenia energetickej efektívnosti v sektore budov

Typ opatrenia	Počet opatrení a podopatrení	Plánovaná úspora v 2.AP	Dosiahnutá úspora energie v rokoch 2011-2013	Plánované investície v 2. AP	Skutočné investície v rokoch 2011-2013
		[TJ/rok]	[TJ/rok]	[tis. Eur]	[tis. Eur]
Celkom opatrení, z toho:	25	1 754,00	4 055,64	1 079 065	4 139 515
- MH SR, z toho:	5	211,00	161,78	96 489	74 480
- OP KaHR	1	11,00	0,00	20 590	0

Zdroj: MH SR

K úsporám energie najviac prispeli opatrenia zamerané na zlepšovanie tepelno - technických vlastností budov v bytových domoch financované z rôznych finančných mechanizmov, a to najmä zo ŠFRB, ale aj z programu Sloveff II.

V sektore budov bola v rokoch 2011 - 2013 plánovaná úspora energie 1 754 TJ, dosiahnutá úspora 4 055,64 TJ, plánované investície 1 079 065 tis. eur a skutočné investície boli 4 139 515 tis. eur. V tomto období bolo v sektore budov celkom 25 opatrení, pričom MH SR bolo zodpovedné, resp. spoluzodpovedné za 5 opatrení:

- Opatrenie č. 1.2.6. Zlepšovanie tepelno - technických vlastností budov z programu Sloveff II., s plánovanou úsporou energie 200 TJ a dosiahnutou úsporou 161,78 TJ, plánovanými investíciami 92 000 tis. eur a skutočnými investíciami vo výške 72 551 tis. eur. Napríklad na dosiahnutie úspory energie v rámci tohto opatrenia v rozsahu 1 TJ boli vynaložené skutočné investície 448,5 tis. eur.
- Opatrenie č. 1.3.2. Zlepšovanie tepelno - technických vlastností budov hotelov a reštaurácií, bolo financované z OP KaHR 3.1 cestovný ruch nebolo možné zo strany MH SR vyhodnotiť, pretože údaje potrebné na vyhodnotenie neboli k dispozícii.
- Opatrenia č. 1.7, 1.8 a 1.10 boli podporné opatrenia (Aplikácia legislatívnych opatrení), kde nebolo možné vyčíslieť úsporu energie z dôvodu nepriameho vplyvu.

Podľa vyjadrenia MH SR, mnohé projekty v sektore budov nebolo nemožno vyhodnotiť, pretože neexistoval funkčný mechanizmus na sledovanie dosiahnutých úspor. Preto boli úspory energie v takých prípadoch vyhodnocované na základe štatistiky o energetických certifikátoch (INFOREG) a odborných predpokladoch o možnom znížení potreby energie po obnove budovy.

Na dosiahnutie úspory energie vo výške 1 TJ boli v rámci opatrení v sektore budov vynaložené skutočné investície 1 020,7 tis. eur.

Opatrenia energetickej efektívnosti v sektore priemysel

Typ opatrenia	Počet opatrení a podopatrení	Plánovaná úspora v 2.AP	Dosiahnutá úspora energie v rokoch 2011-2013	Plánované investície v 2. AP	Skutočné investície v rokoch 2011-2013
		[TJ/rok]	[TJ/rok]	[tis. Eur]	[tis. Eur]
Celkom opatrení, z toho:	5	2 490,00	1 068,52	316 004	91 848
- MH SR, z toho:	4	2 486,00	1 059,83	315 867	83 234
- OP KaHR	2	102,00	391,61	6 867	32 160

Zdroj: MH SR

K vyčísleným úsporám energie v sektore v priemysle prispeli najmä projekty financované z OP KaHR, realizácia nízkonákladových opatrení vyplývajúcich z energetických auditov a opatrenia financované prostredníctvom programu Sloveff II.

V sektore priemyslu bola v rokoch 2011 - 2013 celkom plánovaná úspora energie 2 490 TJ, dosiahnutá úspora 1 068,52 TJ, plánované investície 316 004 tis. eur a skutočne vynaložené investície boli 91 848 tis. eur. V tomto období bolo v sektore priemyslu celkom 5 opatrení, pričom MH SR bolo zodpovedné, resp. spoluzodpovedné za 4 opatrenia:

- Opatrenie č. 5.1.1 Inovácie a technologické transfery v priemyselných podnikoch a opatrenie č. 5.2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti priemyselnej výroby boli financované z OP KaHR. U týchto dvoch opatrení bola dosiahnutá úspora energie 391,61 TJ a skutočné investície 32 160 tis. eur. Na dosiahnutie úspory energie v rámci týchto dvoch opatrení v rozsahu 1 TJ boli vynaložené skutočné investície 81,1 tis. eur.
- Opatrenie č. 5.2.2 Zvyšovanie energetickej efektívnosti priemyselnej výroby, financované z programu Sloveff II. Na dosiahnutie úspory energie v rámci tohto opatrenia v rozsahu 1 TJ boli vynaložené skutočné investície 195,9 tis. eur.
- Opatrenie č. 5.3 Aplikácia legislatívnych opatrení, finančný mechanizmus Energetické auditu v priemyselných podnikoch. Na dosiahnutie úspory energie 1 TJ v rámci tohto opatrenia boli vynaložené investície 48,1 tis. eur. Podľa vyjadrenia MH SR, vysoký rozdiel v plánovanej a dosiahnutej úspore a investíciách je daný rôznym počtom reálne vypracovaných auditov oproti plánu, ktorý bol v čase vyhodnocovania opatrenia k dispozícii.

Na dosiahnutie úspory energie vo výške 1 TJ boli v rámci opatrení v sektore priemyslu vynaložené skutočné investície 86,0 tis. eur.

Opatrenia energetickej efektívnosti vo verejnom sektore

Typ opatrenia	Počet opatrení a podopatrení	Plánovaná úspora v 2.AP	Dosiahnutá úspora energie v rokoch 2011-2013	Plánované investície v 2. AP	Skutočné investície v rokoch 2011-2013
		[TJ/rok]	[TJ/rok]	[tis. Eur]	[tis. Eur]
Celkom opatrení, z toho:	16	2 234,00	658,92	675 624	373 613
- MH SR, z toho:	5	142,00	11,56	40 423	32 102
- OP KaHR	1	27,00	3,92	34 752	21 618

Zdroj: MH SR

Medzi opatrenia, ktoré najviac prispeli k úsporám energie vo verejnom sektore patria projekty zamerané na zlepšovanie tepelno - technických vlastností budov verejného sektora (OP Zdravotníctvo, OP Veda a výskum, ROP).

Vo verejnom sektore bola v rokoch 2011 - 2013 plánovaná úspora energie 2 234 TJ, dosiahnutá úspora 658,92 TJ, plánované investície 675 624 tis. eur a skutočne vynaložené investície boli 373 613 tis. eur. V tomto období bolo vo verejnom sektore celkom 16 opatrení, pričom MH SR bolo zodpovedné, resp. spoluzodpovedné za 5 opatrení:

- Opatrenie č. 3.7 Zlepšovanie tepelno - technických vlastností verejných budov financované v rámci Pilotného projektu energetickej efektívnosti vo verejných budovách, ktorý implementuje SIEA.
- Opatrenie č. 3.10 Modernizácia verejného osvetlenia financované z OP KaHR.
- Opatrenie č. 3.12 Program vzdelávania E² v štátnej správe - SIEA bolo realizované SIEA na základe Kontraktu medzi MH SR a SIEA.
- Opatrenia č. 3.11 a 3.14 sa týkali uplatňovania princípu energetickej efektívnosti vo verejnom obstarávaní a vydania podporných dokumentov. Podľa vyjadrenia MH SR, u týchto opatrení neboli vyčíslené úspory energie a skutočné investície z dôvodu, že v čase vyhodnocovania opatrení neboli k dispozícii údaje pre vyhodnotenie úspor v relevantnom rozsahu a forme.

Na dosiahnutie úspory energie vo výške 1 TJ boli v rámci opatrení vo verejnom sektore vynaložené skutočné investície 567,0 tis. eur.

Opatrenia energetickej efektívnosti v sektore doprava

Typ opatrenia	Počet opatrení a podopatrení	Plánovaná úspora v 2.AP	Dosiahnutá úspora energie v rokoch 2011-2013	Plánované investície v 2. AP	Skutočné investície v rokoch 2011-2013
		[TJ/rok]	[TJ/rok]	[tis. Eur]	[tis. Eur]
Celkom opatrení, z toho:	10	899	277,55	2 291 502	2 144 144
- MH SR, z toho:	0	0	0	0	0
- OP KaHR	0	0	0	0	0

Zdroj: MH SR

V sektore doprava bola v rokoch 2011 - 2013 plánovaná úspora energie 899 TJ, dosiahnutá úspora 277,55 TJ, plánované investície 2 291 502 tis. eur a skutočne vynaložené investície boli 2 144 144 tis. eur. V tomto období bolo v sektore doprava celkom 10 opatrení, pričom MH SR v rámci tohto sektoru nebolo zodpovedné a ani sa nepodieľalo na žiadnych opatreniach.

Najväčší príspevok k úsporám energie v sektore doprava mali opatrenia financované zo štrukturálnych fondov, a to z OP Doprava. V rámci OP Doprava najviac prispelo opatrenie zamerané na budovanie a modernizáciu dopravnej infraštruktúry realizované v rámci prioritnej osi č. 5 Cestná infraštruktúra (konkrétne Opatrenie č. 5.1 - Výstavba rýchlостných ciest a Opatrenie č. 5.2 - Modernizácia a výstavba ciest I. triedy).

Na dosiahnutie úspory energie vo výške 1 TJ boli v rámci opatrení v sektore doprava vynaložené skutočné investície 7 725,3 tis. eur. Vysoká investičná náročnosť v tomto sektore je daná vysokými investíciami do infraštruktúry, pričom nie je možné presne odčleniť investície, ktoré sa viažu iba na úspory energie. Investície zároveň plnia viacero spoločenských cieľov.

Opatrenia energetickej efektívnosti v sektore spotrebiče

Typ opatrenia	Počet opatrení a podopatrení	Plánovaná úspora v 2.AP	Dosiahnutá úspora energie v rokoch 2011-2013	Plánované investície v 2. AP	Skutočné investície v rokoch 2011-2013
		[TJ/rok]	[TJ/rok]	[tis. Eur]	[tis. Eur]
Celkom opatrení, z toho:	7	985,00	667,52	160 783	129 895
- MH SR, z toho:	3	0,00	0,00	33	0
- OP KaHR	0	0,00	0,00	0	0

Zdroj: MH SR

V sektore spotrebiče bola v rokoch 2011 - 2013 plánovaná úspora energie 985 TJ, dosiahnutá úspora 667,52 TJ, plánované investície 160 783 tis. eur a skutočne vynaložené investície 129 895 tis. eur. V tomto období bolo v sektore spotrebiče celkom 7 opatrení, pričom MH SR bolo zodpovedné, resp. spoluzodpovedné za 3 opatrenia. Všetky opatrenia v pôsobnosti MH SR sú podporného charakteru, kde nebolo možné vyčíslit' úsporu energie a investície z dôvodu nepriameho vplyvu.

Jediným opatrením v rámci sektoru spotrebiče, ktoré bolo možné kvantitatívne vyhodnotiť a ktoré zároveň prináša výrazné úspory energie, je opatrenie č. 2.1 obmena bielej techniky. Toto opatrenie bolo vyhodnotené z hľadiska úspory energie na základe počtu vyzbieraných elektrospotrebičov a na základe štatistiky o predaných (novouvedených na trh) kusoch bielej techniky.

Na dosiahnutie úspory energie vo výške 1 TJ boli v rámci opatrení v sektore spotrebiče vynaložené skutočné investície 194,6 tis. eur.

Horizontálne opatrenia energetickej efektívnosti

Typ opatrenia	Počet opatrení a podopatrení	Plánovaná úspora v 2.AP	Dosiahnutá úspora energie v rokoch 2011-2013	Plánované investície v 2. AP	Skutočné investície v rokoch 2011-2013
		[TJ/rok]	[TJ/rok]	[tis. Eur]	[tis. Eur]
Celkom opatrení, z toho:	15	0,00	0,00	8 386	7 317
- MH SR, z toho:	10	0,00	0,00	6 789	4 650
- OP KaHR	2	0,00	0,00	3 100	2 930

Zdroj: MH SR

Horizontálne opatrenia sú opatrenia podpornej podoby, ktoré majú dopad vo viacerých sektoroch národného hospodárstva. Podľa vyjadrenia MH SR úsporu energie u horizontálnych opatrení nie je možné vyčíslieť z dôvodu nepriameho vplyvu.

V rámci horizontálnych opatrení boli v rokoch 2011 - 2013 plánované investície 8 386 tis. eur a skutočné investície dosiahli sumu 7 317 tis. eur. V tomto období bolo celkom 15 horizontálnych opatrení, pričom MH SR bolo zodpovedné, resp. spoluzodpovedné za 10 opatrení, ktoré boli realizované najmä v oblasti monitorovania energetickej efektívnosti, legislatívy, vzdelávania, poradenstva a informačnej kampane.

Celkové vyhodnotenie opatrení energetickej efektívnosti za roky 2011-2013

Na základe jednotlivých projektov boli vyhodnotené úspory energie vo výške 6 734 TJ konečnej energetickej spotreby, čo predstavuje zhruba 81 % celkového cieľa úspor energie stanoveného v druhom akčnom pláne na obdobie rokov 2011 - 2013 vo výške 8 362 TJ.

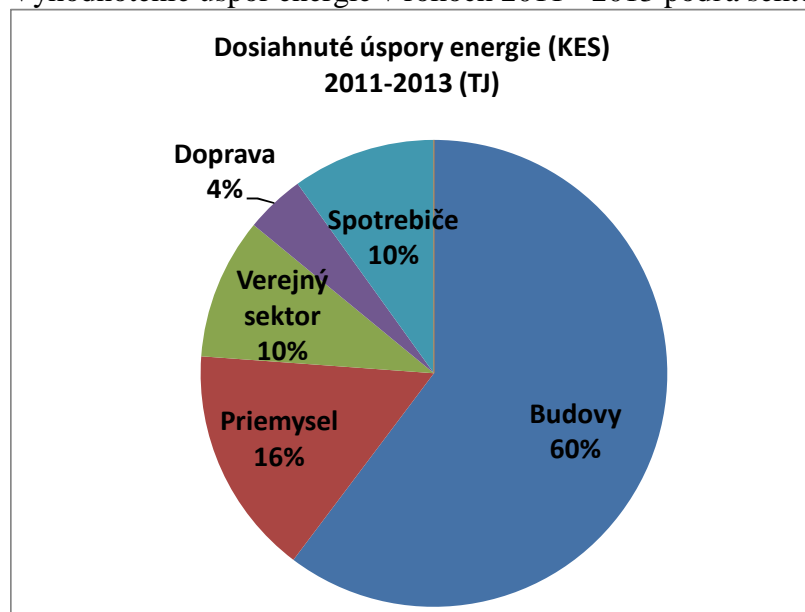
Prehľad vyhodnotenia úspor energie v jednotlivých sektoroch v rokoch 2011 - 2013

Sektor	Úspora energie (KES) 2011-2013 [TJ]		Celkové investičné náklady 2011-2013 [tis. eur]	
	Plánovaná	Dosiahnutá	Plánované	Reálne vynaložené
Budovy	1 754	4 055	1 079 065	3 718 880
Priemysel	2 490	1 069	316 004	89 931
Verejný sektor	2 234	659	675 624	373 613
Doprava	899	278	2 291 502	2 144 144
Spotrebiče	985	668	160 783	129 895
Horizontálne opatrenia	A)	A)	8 386	7 317
Spolu	8 362	6 727	4 531 364	6 886 333

Zdroj: MH SR, Poznámka: : A) Úspora energie sa nedá vyčíslieť z dôvodu nepriameho vplyvu.

Na celkových úsporách sa najviac podieľali budovy (60 % z celkových vyhodnotených úspor energie) a priemysel (16 %). Verejný sektor a spotrebiče sa podieľali v podstate rovnakým podielom, a to 10 %, pričom doprava mala najnižší podiel (4 %).

Vyhodnotenie úspor energie v rokoch 2011 - 2013 podľa sektorov

Zdroj: MH SR

3.3 Opatrenia energetickej efektívnosti tretieho akčného plánu na obdobie rokov 2014 - 2016 a vyhodnotenie ich plnenia v ročnej správe za rok 2014

Opatrenia na roky 2014 - 2016 boli naplánované na základe plánovaných a zazmluvnených projektov alebo balíkov projektov, ktoré predstavujú približne 85 % z celkového trojročného cieľa úspor energie v konečnej energetickej spotrebe (10,25 PJ) a viac ako 100 % z celkového trojročného cieľa úspor v primárnej energetickej spotrebe (16,03 PJ), ktoré sú stanovené na základe čl. 3 a 7 smernice o energetickej efektívnosti.

Sumárny prehľad plánovaných úspor energie v jednotlivých sektoroch v rokoch 2014 - 2016 s výhľadom do roku 2020

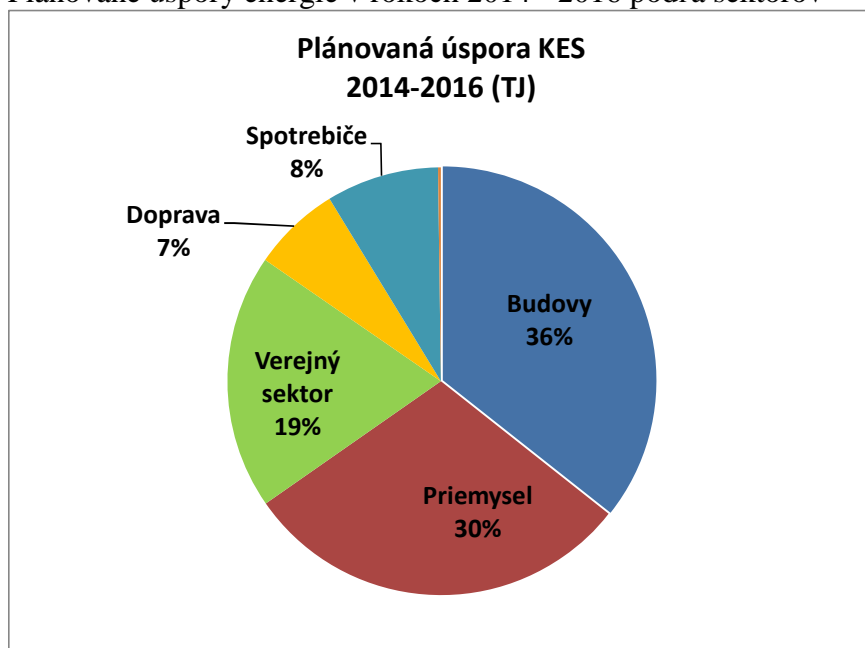
	2014-2016			2014-2020		
	Úspora KES	Zníženie spotreby PEZ	Celkové investičné náklady	Úspora KES	Zníženie spotreby PEZ	Celkové investičné náklady
	TJ	TJ	tis. eur	TJ	TJ	tis. eur
Budovy	3 087	4830	3 160 612	6 103	9 550	7 777 317
Priemysel	2 569	4020	873 674	6 275	9 821	2 023 019
Verejný sektor	1 672	2616	390 834	3 577	5 598	827 504
Doprava	576	901	3 868 046	2 346	3 672	7 795 499
Spotrebiče	737	1154	119 886	1 764	2 760	287 897
Horizontálne opatrenia	20	31	22 768	72,00	113	54 711
Premena, prenos a distribúcia energie	0	2 422	326 575	0	5 701	823 940
Spolu	8 661	15 975	8 762 395	20 137	37 214	19 589 886
Plnenie cieľa úspor	85 %	100 %	-	84 %	100 %	-

Zdroj: MH SR

Na základe plánovaných opatrení a programov bude možné plniť ciele do roku 2020 vo výške 84 % z celkového národného indikatívneho cieľa úspor energie v konečnej energetickej spotrebe (23,91 PJ) a viac ako 100 % z celkového trojročného cieľa úspor vyjadreného v primárnej energetickej spotrebe (37,41 PJ).

K plánovanému plneniu cieľa úspor energie by mali najviac prispieť opatrenia v sektore budov, priemyslu a opatrenia vo verejnom sektore. Po nich nasledujú opatrenia v sektore doprava a spotrebiče. Plánované úspory energie však bude možné dosiahnuť iba v prípade realizácie plánovaných horizontálnych a podporných opatrení, ktorých vplyv na úsporu nemožno nevyčíslieť.

Plánované úspory energie v rokoch 2014 - 2016 podľa sektorov

Zdroj: MH SR

V rámci prípravy tretieho akčného plánu sa predpokladalo, že MH SR bude jedným zo zodpovedných rezortov pri implementácii Operačného programu Kvalita životného prostredia (ďalej len „OP KŽP“). Avšak v rámci schvaľovacieho procesu bol zmenený návrh uznesenia, pričom MH SR už nebolo uvedené ako sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom pre OP KŽP. Z tohto dôvodu MH SR už nemôže byť považované za zodpovedný rezort. Riadiacim orgánom pre OP KŽP je Ministerstvo životného prostredia SR a sprostredkovateľským orgánom je SIEA.

Údaje sú čerpané z tretieho akčného plánu a z ročnej správy za rok 2014. Údaj „Plánovaná úspora energie na roky 2014 - 2016“ predstavuje súčet ročných úspor energie plánovaných na roky 2014, 2015 a 2016.

Opatrenia energetickej efektívnosti v sektore budov

Typ opatrenia	Počet opatrení a podopatrení	Plánovaná úspora na roky 2014-2016	Plánované investície na roky 2014-2016
		[TJ/rok]	[tis. Eur]
Celkom opatrení, z toho:	30	3 087	3 160 612
- MH SR, z toho:	8	902	90 895
- OP KaHR	0	0	0

Zdroj: MH SR

V období rokov 2014 - 2016 bude pokračovať podpora zlepšovania tepelno - technických vlastností budov v bytových domoch z prostriedkov ŠFRB. Okrem toho sa v rokoch 2014 - 2016 prejavia úspory z finančného mechanizmu ŠFRB - JESSICA a začnú sa realizovať nové projekty ŠFRB („Zatepľovanie bytových budov z prostriedkov EÚ“) financované z Európskych štrukturálnych a investičných fondov.

V sektore budov je v rokoch 2014 - 2016 plánovaná úspora energie 3 087 TJ a plánované investície 3 160 612 tis. eur. Na toto obdobie je v sektore budov plánovaných celkom 30 opatrení, pričom MH SR je zodpovedné, resp. spoluzodpovedné za 8 opatrení, ktoré sa týkajú najmä zlepšovania tepelno - technických vlastností budov, poskytovania energetických služieb a aplikácie legislatívnych opatrení a predpisov.

V roku 2014 bola v sektore budov dosiahnutá celková úspora energie 1 665,57 TJ a skutočné investície predstavovali 3 091 093 tis. eur. Podľa vyjadrenia MH SR u podporných opatrení nebolo možné vyčíslieť úsporu energie z dôvodu nepriameho vplyvu.

V roku 2014 boli na dosiahnutie úspory energie vo výške 1 TJ v rámci opatrení v sektore budov vynaložené skutočné investície 1 855,9 tis. eur.

Opatrenia energetickej efektívnosti v sektore priemysel

Typ opatrenia	Počet opatrení a podopatrení	Plánovaná úspora na roky 2014-2016	Plánované investície na roky 2014-2016
		[TJ/rok]	[tis. Eur]
Celkom opatrení, z toho:	13	2 569	873 674
- MH SR, z toho:	9	2 248	383 767
- OP KaHR	2	294,18	98 662

Zdroj: MH SR

V období rokov 2014 - 2020 budú v sektore priemyslu ukončené projekty z predchádzajúceho obdobia financované z OP KaHR, ako aj v rámci programu Sloveffu II. a začnú sa realizovať nové projekty z OP KŽP. Medzi nové projekty OP KŽP v priemysle patria opatrenia zamerané na podporu vypracovania energetických auditov v priemyselných podnikoch a realizáciu opatrení z energetických auditov, vrátane zavádzania systémov merania a riadenia. Väčšina projektov z OP KŽP však prinesie úspory až v období rokov 2017 - 2020.

V sektore priemyslu je pre roky 2014 - 2016 plánovaná úspora energie 2 569 TJ a plánované investície 873 674 tis. eur. Na toto obdobie je v sektore priemyslu plánovaných celkom 13 opatrení, pričom MH SR je zodpovedné, resp. spoluzodpovedné za 9 opatrení, ktoré sa týkajú najmä zvyšovania energetickej efektívnosti priemyselnej výroby, podpory energetických auditov a realizácie opatrení energetickej efektívnosti z energetických auditov.

V roku 2014 bola v sektore priemyslu dosiahnutá celková úspora energie 108,43 TJ a skutočné investície predstavovali 11 205 tis. eur. Podľa vyjadrenia MH SR u niektorých opatrení nebolo možné vyčíslieť úsporu energie a investície z dôvodu nepriameho vplyvu.

V roku 2014 boli na dosiahnutie úspory energie vo výške 1 TJ v rámci opatrení v sektore priemyslu vynaložené skutočné investície 103,3 tis. eur.

Opatrenia energetickej efektívnosti vo verejnom sektore

Typ opatrenia	Počet opatrení a podopatrení	Plánovaná úspora na roky 2014-2016	Plánované investície na roky 2014-2016
		[TJ/rok]	[tis. Eur]
Celkom opatrení, z toho:	29	1 671,7	390 834
- MH SR, z toho:	12	671	187 879
- OP KaHR	1	106,98	37 336

Zdroj: MH SR

V období rokov 2014 - 2020 sa začnú realizovať opatrenia zamerané na zlepšovanie energetickej efektívnosti vo verejných budovách z OP KŽP. Tieto budú zamerané najmä na:

- zlepšovanie tepelno - technických vlastností stavebných konštrukcií,
- modernizáciu vykurovacích/klimatizačných systémov, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia, výťahov za účelom zníženia spotreby energie,
- inštaláciu systémov merania a riadenia,
- zmenu spôsobu zásobovania teplom smerom k využívaniu efektívnych systémov centralizovaného zásobovania teplom,
- inštaláciu zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie pre spotrebu energie v budovách. V rámci tejto aktivity budú prioritou najmä komplexné projekty, ktoré budú navrhované na zníženie potreby energie na úroveň nízkoenergetických budov, ultranízkoenergetických budov a budov s takmer nulovou potrebou energie.

Vo verejnom sektore je pre roky 2014 - 2016 plánovaná úspora energie 1 671,7 TJ a plánované investície 390 834 tis. eur. Na toto obdobie je vo verejnom sektore plánovaných celkom 29 opatrení, pričom MH SR je zodpovedné, resp. spoluzodpovedné za 12 opatrení, ktoré sa týkajú najmä znižovania energetickej náročnosti budov, modernizácie verejného osvetlenia, vzdelávania v štátnej správe, implementácie plánov udržateľnej energie, podpory rozvoja energetických služieb a energetických auditov.

V roku 2014 bola vo verejnom sektore dosiahnutá celková úspora energie 135,89 TJ a skutočné investície predstavovali 49 758 tis. eur. Podľa vyjadrenia MH SR u niektorých opatrení neboli v čase prípravy ročnej správy za rok 2014 k dispozícii údaje pre vyhodnotenie úspor v relevantnom rozsahu a forme.

V roku 2014 boli na dosiahnutie úspory energie vo výške 1 TJ v rámci opatrení vo verejnom sektore vynaložené skutočné investície 366,2 tis. eur.

Opatrenia energetickej efektívnosti v sektore spotrebiče

Typ opatrenia	Počet opatrení a podopatrení	Plánovaná úspora na roky 2014-2016	Plánované investície na roky 2014-2016
		[TJ/rok]	[tis. Eur]
Celkom opatrení, z toho:	7	737	119 886
- MH SR, z toho:	3	0	20
- OP KaHR	0	0	0

Zdroj: MH SR

V období rokov 2014 - 2020 bude v sektore spotrebiče pokračovať obmena bielej techniky a sprísňovanie minimálnych technických požiadaviek zo strany EK v legislatíve týkajúcej sa ekodizajnu a štítkovania. Predpokladá sa aj realizácia informačnej kampane pre spotrebiteľov a zlepšenie monitorovania úspor zavádzaním efektívnejších spotrebičov.

V sektore spotrebiče je pre roky 2014 - 2016 plánovaná úspora energie 737 TJ a plánované investície 119 886 tis. eur. Na toto obdobie je v sektore spotrebiče plánovaných celkom 7 opatrení, pričom MH SR je zodpovedné, resp. spoluzodpovedné za 3 opatrenia, ktoré sa týkajú najmä aplikácie legislatívnych opatrení, informačných kampaní so zameraním na úsporné spotrebiče a zavedenia prehľadného zisťovania obmeny bielej techniky a ostatných spotrebičov a zariadení na trhu.

V roku 2014 bola v sektore spotrebiče dosiahnutá celková úspora energie 143,51 TJ a skutočné investície predstavovali 30 058 tis. eur. Podľa vyjadrenia MH SR všetky opatrenia v pôsobnosti MH SR v sektore spotrebičov sú podporného charakteru, kde nie je možné vyčíslíť úsporu z dôvodu nepriameho vplyvu.

V roku 2014 boli na dosiahnutie úspory energie vo výške 1 TJ v rámci opatrení v sektore spotrebiče vynaložené skutočné investície 209,45 tis. eur.

Opatrenia energetickej efektívnosti v sektore energetika

Typ opatrenia	Počet opatrení a podopatrení	Plánovaná úspora na roky 2014-2016	Plánované investície na roky 2014-2016
		[TJ/rok]	[tis. Eur]
Celkom opatrení, z toho:	6	2 422,16	326 475
- MH SR, z toho:	5	785	102 397
- OP KaHR	0	0	0

Zdroj: MH SR

V období rokov 2014 - 2020 v sektore energetika prispievajú k úsporám energie najmä opatrenia financované z OP KŽP zamerané jednak na výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu rozvodov tepla ako aj na výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu zariadení na výrobu elektriny a tepla

vysoko účinnou kombinovanou výrobou s maximálnym tepelným príkonom do 20 MW. Cieľom je prispôbiť výrobu a dodávku tepla potrebe využiteľného tepla, ktorá sa v dôsledku postupnej realizácie opatrení na úsporu energie na strane spotreby postupne znižuje.

V sektore energetika je pre roky 2014 - 2016 plánovaná úspora energie 2 422,16 TJ a plánované investície 326 475 tis. eur. Na toto obdobie je v sektore energetika plánovaných celkom 6 opatrení, pričom MH SR je zodpovedné, resp. spoluzodpovedné za 5 opatrení, ktoré sa týkajú najmä výstavby, rekonštrukcie a modernizácie rozvodov tepla a zariadení na výrobu elektriny a tepla, komplexného posúdenia národného potenciálu vykurovania a chladenia a vypracovania tepelnej mapy SR.

V roku 2014 bola v sektore energetika dosiahnutá celková úspora energie 35,72 TJ a skutočné investície predstavovali 3 004 tis. eur. Podľa vyjadrenia MH SR u podporných opatrení nie je možné vyčíslieť úsporu z dôvodu nepriameho vplyvu.

V roku 2014 boli na dosiahnutie úspory energie vo výške 1 TJ v rámci opatrení v sektore energetika vynaložené skutočné investície 84,1 tis. eur.

Horizontálne opatrenia energetickej efektívnosti

Typ opatrenia	Počet opatrení a podopatrení	Plánovaná úspora na roky 2014-2016	Plánované investície na roky 2014-2016
		[TJ/rok]	[tis. Eur]
Celkom opatrení, z toho:	13	20	22 768
- MH SR, z toho:	11	0	20 598
- OP KaHR	2	0	12 606

Zdroj: MH SR

Horizontálne opatrenia sú opatrenia podpornej podoby, ktoré majú dopad vo viacerých sektoroch národného hospodárstva.

V rámci horizontálnych opatrení je pre roky 2014 - 2016 je plánovaná úspora energie 20 TJ a plánované investície 22 768 tis. eur. Na toto obdobie je plánovaných celkom 13 horizontálnych opatrení, pričom MH SR je zodpovedné, resp. spoluzodpovedné za 11 opatrení, ktoré sa týkajú najmä monitorovania energetickej efektívnosti, legislatívy, vzdelávania, poradenstva a informačnej kampane.

Podľa vyjadrenia MH SR u horizontálnych opatrení nie je možné vyčíslieť úsporu energie z dôvodu nepriameho vplyvu. Horizontálne opatrenia neboli v rámci ročnej správy vyhodnotené, čo nie je v rozpore so smernicou 2012/27/EÚ.

4. Čerpanie výdavkov Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast v rámci prioritnej osi 2 Energetika na úsporu energie

Celkové čerpanie výdavkov za OP KaHR k 31.12.2014 predstavovalo sumu 601 272 913 eur z toho na opatrenia 2.1 a 2.2 prioritnej osi 2 - Energetika 117 531 719 eur. Na opatrenie 2.1 - Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike bolo celkové čerpanie výdavkov k 31.12.2014

len 59,37 % a na opatrenie 2.2 - Budovanie a modernizácia verejného osvetlenia pre mestá a obce a poskytovanie poradenstva v oblasti energetiky len 46,28 %.

Vzhľadom k tomu, že k 31.12.2015 sa skončí 2. programové obdobie 2007 - 2013 (pravidlo n+2), nie je možné hodnotiť stav čerpania finančných prostriedkov za OP KaHR ako uspokojivý.

Hlavnými dôvodmi nízkeho čerpania boli predovšetkým nedostatky vo vykonaných verejných obstarávaníach, nízke a neefektívne čerpanie pridelených finančných prostriedkov na strane prijímateľa a vysoká administratívna náročnosť.

5. Monitorovací systém efektívnosti pri používaní energie

Povinnosť prevádzkovať monitorovací systém efektívnosti pri používaní energie vyplýva zo zákona č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie. Rozhodnutím MH SR č. 4/2010, ktorým sa určuje Slovenská inovačná a energetická agentúra na výkon činností podľa vyššie uvedeného zákona, bola SIEA stanovená ako organizácia zodpovedná za prípravu a prevádzkovanie monitorovacieho systému. Monitorovací systém je jedným z dôležitých nástrojov na hodnotenie opatrení zameraných na energetickú efektívnosť najmä metódou zdola - nahor, je určený na hodnotenie vykonaných opatrení zameraných na úspory energie, výsledkom čoho by malo byť pravidelné hodnotenie a prípadné upravenie opatrení energetickej efektívnosti po zohľadnení ich celkového účinku a investícií vynaložených na ich realizáciu. Prevádzka monitorovacieho systému je zabezpečená na základe ročných kontraktov medzi MH SR a SIEA. Samotný systém neprispieva k úsporám, ale využitím poznatkov z realizovaných projektov a programov je možné výrazne zvýšiť napr. efektívnosť zavedenia podporných programov a pod.

Cieľom monitorovacieho systému je zbierať údaje o spotrebe energie a vykonaných opatreniach energetickej efektívnosti, čím by mal slúžiť ako nástroj pre pravidelné vyhodnocovanie opatrení energetickej efektívnosti, vybraných mechanizmov podpory energetickej efektívnosti a cieľov úspor energie vyplývajúcich z európskej a národnej legislatívy. V súčasnosti monitorovací systém zabezpečuje monitorovanie spotreby energie v týchto oblastiach: budovy bytového sektora, spotreba energie v budovách obcí a VÚC, ÚOŠS, zber správ z energetických auditov a i. V roku 2013 začala SIEA monitorovať úspory energie dosiahnuté v rámci iniciatívy ŠFRB - JESSICA (2013 - 2014). V ďalšom období sa predpokladá postupné rozširovanie rozsahu zberu údajov a funkcií monitorovacieho systému v rámci OP KŽP 2014 - 2020, ako aj iných podporných programov zameraných na zlepšovanie energetickej efektívnosti.

Výsledky monitorovacieho systému energetickej efektívnosti budú slúžiť pre detailnejšiu analýzu opatrení energetickej efektívnosti a podporných programov v tejto oblasti. Na to, aby monitorovací systém mohol plniť svoj cieľ a mohol slúžiť ako nástroj na vyhodnocovanie efektivity jednotlivých opatrení energetickej efektívnosti na úrovni realizovaných projektov, je nevyhnutné zabezpečiť kvalitu, relevantnosť a aktuálnosť vstupných údajov pre jednotlivé podporné mechanizmy. Z toho dôvodu je nevyhnuté zabezpečiť:

- každoročné poskytovanie vstupných údajov pre vyhodnocovanie úspor energie a vynaložených finančných prostriedkov na opatrenia energetickej efektívnosti, pokiaľ je to možné po jednotlivých projektoch, prevádzkovateľovi monitorovacieho systému (SIEA),

- každoročne verifikovať údaje spracované v monitorovacej správe energetickej efektívnosti,
- v spolupráci s prevádzkovateľom monitorovacieho systému zabezpečiť prepojenie monitorovania všetkých podporných mechanizmov s vplyvom na úsporu energie v pôsobnosti rezortu s monitorovacím systémom energetickej efektívnosti,
- zabezpečiť posilnenie existujúcich organizačných štruktúr pracovníkmi zodpovednými za monitorovanie, analýzu, navrhovanie a realizáciu opatrení v oblasti energetickej efektívnosti v rámci schválených limitov pre jednotlivé rozpočtové kapitoly,
- pri zmene existujúcich a návrhu nových podporných programov a mechanizmov financovaných aj z verejných zdrojov zabezpečiť súlad s politikami a stratégiami v oblasti energetickej efektívnosti.

Monitorovanie a vyhodnocovanie opatrení energetickej efektívnosti z hľadiska úspor energie a vynaložených zdrojov si vyžaduje odborníkov v oblasti energetiky alebo energetickej efektívnosti s viacročnou praxou v tejto oblasti. Avšak pokrytie týchto potrieb v súčasnosti nie je dostatočné na zabezpečenie kvalitných vstupných údajov. Preto je potrebné prehodnotiť priority pri obsadzovaní existujúcich alebo vytváraní nových pracovných miest pre vykonávanie činností v oblasti energetickej efektívnosti v rámci každého ústredného orgánu štátnej správy, ako aj v rámci verejnej správy ako takej. Rozširovanie monitorovacieho systému energetickej efektívnosti a jeho postupné prepájanie na monitorovacie systémy podporných programov by malo byť financované zo zdrojov Európskych štrukturálnych a investičných fondov 2014 - 2020.

6. Záver

Na základe výsledkov kontroly možno konštatovať, že boli zistené viaceré problémy a riziká súvisiace s plnením úloh SR pri plnení cieľa energetickej efektívnosti a opatrení na dosiahnutie cieľa úspor energie stanovených v strategických dokumentoch SR.

6.1 Finančné riziká

V oblasti energetickej efektívnosti sa prejavujú viaceré riziká ohľadom financovania:

- Nedostatočné zdroje na financovanie opatrení energetickej efektívnosti
 - Medzi najdôležitejšie zdroje financovania opatrení energetickej efektívnosti patrí ŠFRB, štrukturálne fondy a súkromné investície (domácností, podnikov). Zdroje financovania sú roztrieštené a z pohľadu úspor energie nekoordinované. Doteraz nebol vytvorený systémový mechanizmus podpory energetickej efektívnosti, ktorý by spájal jednotlivé existujúce podporné mechanizmy a zahrnul aj nové. Na dosahovanie cieľov úspor energie SR by sa mali systémovo využívať zdroje z výnosov z obchodovania s emisnými kvótami a z výnosov zo spotrebnej dane z elektriny, uhlia a zemného plynu. Hoci boli požadované zdroje v rámci Programu energetickej efektívnosti na pokrytie oblastí mimo oprávnenosti v rámci Európskych štrukturálnych a investičných fondov 2014 - 2020, skutočne vyčlenené prostriedky nezodpovedajú požiadavke a sú nedostatočné.
- Nedostatočné zdroje na financovanie dodatočných kapacít v oblasti energetickej efektívnosti
 - Hoci rastie dôležitosť témy energetickej efektívnosti a požiadaviek vyplývajúcich z európskej a národnej legislatívy, nie sú zvýšené zdroje na ich napĺňanie.
- Problematický prístup k financovaniu pre obce a mestá:

- Vzhľadom na dlhovú brzdu si viaceré obce a mestá nemôžu zobrať úver (z komerčnej banky, ani z podporných mechanizmov, ako napr. Munseff).
- Nakoľko sa podľa súčasných účtovných pravidiel aj EPC financovanie premietne na stranu pasív, čo vedie k zvýšeniu verejného dlhu², mnohé obce a mestá nemôžu využiť ani takúto formu financovania.
- Riziko nedostatočných zdrojov financovania povinnej obnovy budov ústredných orgánov štátnej správy rokoch 2014 – 2020, a tým plnenia cieľa úspor energie budov (podľa §10 zákona o energetickej efektívnosti). Z OP KŽP je možné financovať iba časť budov ústredných orgánov štátnej správy, a to tých so sídlom mimo bratislavského samosprávneho kraja. Ak sa nepodarí zabezpečiť zdroj financovania, obnova týchto budov bude musieť byť financovaná z rozpočtových kapitol jednotlivých rezortov.
- Nízke čerpanie štrukturálnych fondov - často aj z dôvodu vysokej administratívnej záťaže.

6.2 Kapacitné riziká

- S narastajúcimi požiadavkami na analytické a administratívne zložky je potrebné navýšiť počet zamestnancov zaoberajúcimi sa témou energetická efektívnosť. V súčasnosti pracujú na MH SR len 4 zamestnanci v tejto oblasti, pričom títo musia riešiť analytické dokumenty, legislatívu, financovanie, vyhodnocovanie a monitorovanie, administratívu a pod. Chýbajú ďalšie kvalifikované odborné kapacity s viacročnou praxou v energetike, čo je s ohľadom na nastupujúce predsedníctvo EÚ (júl - december 2016) a dôležitosť témy energetickej efektívnosti na európskej úrovni nevyhovujúce. Počet zamestnancov SIEA venujúcich sa najmä energetickej efektívnosti s viacročnou praxou v oblasti energetiky alebo energetickej efektívnosti je taktiež nedostatočný a mal by byť navýšený tak, aby SIEA bola schopná zabezpečiť veľkú časť analytických, výpočtových a legislatívnych podkladov pre MH SR v súvislosti s novými požiadavkami smernice o energetickej efektívnosti.
- Podobný problém je aj na strane ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Do medzirezortnej pracovnej skupiny sú často nominovaní zamestnanci rezortov bez relevantnej kvalifikácie, resp. s nedostatočným pracovným časom vyčleneným pre plnenie tejto agendy. Na agendu sa nekladie dostatočný dôraz, berie sa ako nadbytočná administratívna záťaž. Častá fluktuácia zamestnancov štátnej správy znemožňuje kontinuitu presadzovania stratégie úspor energie v daných rezortoch a ich odborné vzdelávanie.
- S tým súvisia aj následné nedostatky pri vyhodnocovaní opatrení energetickej efektívnosti tzv. „zodpovednými osobami“, čo vedie k zdĺhavej kontrole vstupných údajov za jednotlivé projekty (na kompletnú kontrolu však súčasné kapacity SIEA nestačia, na túto kontrolu by mali byť vyčlenení dodatoční pracovníci a mala by prebiehať už vo fáze monitorovania projektu).
- Narastajúce požiadavky vyplývajúce zo záväzkov EÚ si vyžadujú náležitú pozornosť zo strany všetkých rezortov. Preto je potrebné prehodnotiť priority pri obsadzovaní existujúcich alebo vytváraní nových pracovných miest pre vykonávanie činností v oblasti energetickej efektívnosti v rámci každého ústredného orgánu štátnej správy, ako aj v rámci verejnej správy ako takej.

² V rámci EPC (energy performance contracting) sa na základe zmluvy o službu realizuje obnova, ktorá je klasifikovaná ako zvýšenie hodnoty budovy, čo sa v účtovníctve vedie na stranu pasív. Riešením problému môže byť zmena kritérií pre posudzovanie zhodnotenia budovy v rámci európskej účtovnej normy ESO 2010, čo je však zdĺhavý proces.

6.3 Riziká pri vyhodnocovaní opatrení energetickej efektívnosti a plnenia cieľov energetickej efektívnosti

- Indikátory úspor energie neboli vždy povinnými ukazovateľmi a nie sú k dispozícii ani dodatočné informácie, z ktorých možno úsporu energie vyčísliť. Z tohto dôvodu nebolo možné monitorovať úsporu energie pri všetkých projektoch, ktoré mali vplyv na úsporu energie.
- Spôsob vykazovania úspor energie je komplikovaný, ak nie sú dostatočne vyhodnotené opatrenia v jednotlivých sektoroch. U opatrení, pri ktorých úspora energie nie je priamo merateľná, sú úspory vypočítané na základe odborných odhadov. Opatrenia s nepriamym vplyvom sú vyhodnotené kvalitatívne.
- Často sa vyhodnocuje/monitoruje iba úspora energie. Údaje o spotrebe energie pred a po realizácii projektu chýbajú, ako aj o celkovej podlahovej ploche, čo znemožňuje plnohodnotnú verifikáciu údajov o úspore energie. MH SR nemá gestorstvo pre žiadny operačný program v programovom období 2014 - 2020 a doteraz ani v iných podporných mechanizmoch zameraných na energetickú efektívnosť okrem OP KaHR. MH SR preto nebude mať priamy vplyv na identifikáciu projektov, ktoré by mali byť z hľadiska úspor energie a efektívneho vynaloženia verejných zdrojov financované priority.
- Existencia výrazných odchýlok v nákladovosti opatrení medzi jednotlivými sektormi je daná špecifickosťou opatrení energetickej efektívnosti v danom sektore. Verejné zdroje by mali byť komplementárne k financovaniu energetickej efektívnosti súkromnými zdrojmi a podporovať najmä tie aktivity, ktoré nie sú atraktívne pre finančný sektor, avšak sú nevyhnutné pre zlepšovanie energetickej efektívnosti na národnej úrovni, resp. vytvárať prostredie na zvýšenie ich atraktivity pre súkromný sektor.
- Ohľadom smernice o energetickej efektívnosti je potrebné doplniť, že zo strany Komisie chýbajú usmernenia a metodiky pre určité výpočty (napr. pre výpočet úspor energie plynúcich z doplnkových opatrení pre plnenie čl. 7 smernice). Termíny vyplývajúce zo smernice o energetickej efektívnosti neboli stanovené realisticky, a to najmä s ohľadom na rozsah potrieb transpozície, prípravy a súčasných kapacít MH SR v oblasti energetickej efektívnosti.

6.4 Riziká ohľadom prekladateľstva

- S nadobudnutím účinnosti Lisabonskej zmluvy bol zavedený systém tzv. delegovaných nariadení Komisie, ktoré vydáva priamo Komisia a Rada EÚ ich iba formálne schvaľuje. Delegované nariadenie je priamo aplikovateľné, t. j. sa stáva integrálnou súčasťou slovenskej legislatívy. Formálne schvaľovanie znamená iba vyjadrenie „schvaľujem“, alebo „neschvaľujem“, pričom sa hlasuje formou kvalifikovanej väčšiny (2/3 členských štátov za). Ak sa v tomto procese nájde chyba v preklade, je potrebné delegované nariadenie schváliť a vydať v úradnom vestníku EÚ aj s chybou a až následne vydať opravné „corrigendum“. Neexistuje tu systém kontroly prekladov pred/po schválení.
- Návrhy delegovaných nariadení sú vypracované v anglickom jazyku. Preklady návrhov do slovenského jazyka vykonáva DG Translation. Tieto preklady sú následne schvaľované Komisiou bez možnosti oficiálnej kontroly a pripomienkovania prekladov. Potrebná je kontrola z pohľadu slovenského jazyka, z pohľadu prepojenia so slovenskou legislatívou a kontroly zodpovedajúcich odborných výrazov. V súčasnosti sa kontrola robí neoficiálne pomocou vzájomných kontaktov medzi DG Energy, DG Translation a MH SR, avšak neexistuje záruka, že tak budú skontrolované všetky delegované nariadenia.

Z vyhodnotenia opatrení energetickej efektívnosti v rámci tretieho akčného plánu vyplýva, že plnenie cieľov úspor energie je v súčasnosti iba čiastočné. Poukazuje to na potrebu vytvorenia komplexného systému finančných mechanizmov zameraných na zlepšenie energetickej efektívnosti v SR. Súčasná finančná podpora v tejto oblasti je značne fragmentovaná, kde úspory energie nie sú prioritou. Ak sa zriadenie takéhoto systému bude odďaľovať, plnenie sprísnených cieľov úspor na základe smernice o energetickej efektívnosti a tým plnenie záväzkov SR voči EÚ bude v oblasti energetickej efektívnosti ohrozené.

Záverom možno konštatovať, že tretí akčný plán potvrdzuje, že opatrenia energetickej efektívnosti sa realizujú aj napriek neexistujúcemu stálemu zdroju financovania opatrení energetickej efektívnosti. Z tohto dôvodu na základe naplánovaných opatrení a programov bude možné plniť ciele úspor energie do roku 2020 iba vo výške 84 % z celkového národného indikatívneho cieľa úspor energie v konečnej energetickej spotrebe. Bude dosiahnutý iba cieľ úspor vyjadrený v primárnej energetickej spotrebe, avšak iba za predpokladu, že sa budú realizovať investície do opatrení energetickej efektívnosti na strane premeny, prenosu a distribúcie energie za predpokladu značnej aktivity súkromného sektora.

V budúcnosti je však potrebné naďalej a aktívnejšie presadzovať využívanie existujúcich ako aj nových finančných mechanizmov na dosahovanie čo najvyšších možných úspor energie a taktiež precizovanie a zautomatizovanie ich monitorovania a verifikácie. Preto bude potrebné dosiahnuť efektívnejšie využívanie verejných zdrojov, vrátane zapojenia súkromných zdrojov, naviazanie výšky poskytovanej podpory na úroveň dosiahnutej úspory energie, zjednodušenie administratívnych procesov a účelové využitie relevantných verejných zdrojov priamo pre oblasť energetickej efektívnosti (napr. výnosy z predaja emisií skleníkových plynov a spotrebných daní z elektriny, uhlia a zemného plynu, výnosy pokút uložených Slovenskou obchodnou inšpekciou). To všetko napokon môže prispieť nielen k plneniu záväzkov SR v oblasti energetickej efektívnosti, ale aj k zníženiu energetickej závislosti SR, zníženiu miery energetickej chudoby, zníženiu verejných výdavkov, ako aj zvýšeniu konkurencieschopnosti, produktivity a zamestnanosti v Slovenskej republike.

Kontrolovanému subjektu bol ponechaný výťažok č. 2 protokolu o výsledku kontroly.

Protokol o výsledku kontroly vypracovali dňa 07.08.2015:

Ing. Vladimír Daniš
vedúci kontrolnej skupiny

Ing. Ľubomír Huska
člen kontrolnej skupiny

Ing. Ivana Kozubíková
členka kontrolnej skupiny

S obsahom protokolu o výsledku kontroly bol oboznámený dňa 14.08.2015:

Ing. Albín Kotian
vedúci služobného úradu MH SR